

KONKURENCES PADOME

Brīvības ielā 55, Rīgā, LV-1010 ♦ tālr. 67282865 ♦ fakss 67242141 ♦ e-pasts: konkurence@kp.gov.lv

L Ē M U M S

Rīgā

Nr. E02-63
(Prot. Nr. 59, 5.§)

2013.gada 13.decembrī

Par pārkāpuma konstatēšanu un naudas soda uzlikšanu

Lieta Nr.220/12/03.02/4

Par Konkurences likuma 13.panta pirmās daļas noteiktā aizlieguma pārkāpumu SIA „Transporta telemātikas sistēmas” darbībās

LĒMUMA SATURA RĀDĪTĀJS

I. LIETAS BŪTĪBA	2
II. LIETAS DALĪBNIEKI	2
1. Autotransporta direkcija	2
2. Transporta telemātikas sistēmas	2
3. Nordeka serviss	3
III. ADMINISTRATĪVAIS PROCESS IESTĀDĒ	3
1. Nordeka serviss iesniegums	3
2. Pārkāpuma lietas ierosināšana un pārkāpuma sastāvs.....	4
IV. VIENOTĀ BIĒĒŠU TIRDZNICĪBAS SISTĒMA	5
1. VBTS normatīvais regulējums	5
2. VBTS izveide un darbība	6
3. VBTS ietvaros izmantotās pārvadātāju iekārtas.....	8
3.1. Kases aparāti	8
3.2. Telemātikas iekārtas	9
3.3. Kases aparāts ar GPS/GPRS moduli	9
V. EKONOMISKAIS UN TIESISKAIS NOVĒRTĒJUMS	11
1. Konkrētais tirgus	11
1.1. Konkrētās preces tirgus	11
1.2. Konkrētais ģeogrāfiskais tirgus	14
1.3. Secinājumi	14
2. Dominējošais stāvoklis.....	15

3.	Dominējošā stāvokļa ļaunprātīga izmantošana	17
3.1.	TTS atteikums NS sniegt tehnisko informāciju	17
3.2.	TTS atteikums NS sniegt savietošanas pakalpojumu.....	18
3.3.	Vārtejas izstrāde kā iemesls savietošanas pakalpojuma atteikumam.....	20
3.4.	TTS atteikums citiem tirgus dalībniekiem sniegt savietošanas pakalpojumu	21
3.5.	Kases aparāta NEW8110 savietošana	24
3.6.	TTS rīcības ietekme ar VBTS datu bāzes uzturēšanu saistītajos tirgos	26
3.7.	Konkurences likuma 13.panta pirmās daļas pārkāpums	30
VI.	ATBILDĪBA.....	34

I. LIETAS BŪTĪBA

- 1 Konkurences padomes ('KP') lēmums izvērtē SIA „Transporta telemātikas sistēmas” ('TTS') darbības Vienotās sabiedriskā transporta biļešu tirdzniecības, rezervēšana un uzskaites sistēmas ('VBTS') datu bāzes uzturēšanas pakalpojumu tirgū Latvijas Republikas teritorijā, atbilstoši Konkurences likuma ('KL') 13.panta pirmajā daļā noteiktajam dominējošā stāvokļa ļaunprātīgas izmantošanas aizliegumam.

II. LIETAS DALĪBNIEKI

1. Autotransporta direkcija

- 2 „Autotransporta direkcija” ir valsts sabiedrība ar ierobežotu atbildību ('ATD'), kas reģistrēta Komercreģistrā ar vienoto reģistrācijas numuru Nr.40003429317, juridiskā adrese Vaļņu iela 30, Rīga. ATD mērķis ir sekmēt pārvadājumu attīstību un pārvadātāju konkurētspējas palielināšanos, kā arī nodrošināt valsts pārvaldes funkciju administrēšanu autopārvadājumu jomā Latvijā¹ tajā skaitā, izveidot un uzturēt VBTS datu bāzi.²

2. Transporta telemātikas sistēmas

- 3 TTS ir sabiedrība ar ierobežotu atbildību, kas reģistrēta Komercreģistrā ar vienoto reģistrācijas numuru Nr.40003982011, juridiskā adrese Raunas iela 5, Rīga. TTS nodrošina ATD izveidotās VBTS datu bāzes uzturēšanas pakalpojumu kopš 09.09.2009. Vienlaicīgi TTS sabiedriskā transporta pārvadātājiem Latvijā piedāvā iegādāties telemātikas iekārtas, kases aparātus un veikt to apkalpošanu. Saskaņā ar Valsts ieņēmumu dienesta ('VID') publiskajā datu bāzē 29.11.2013. pieejamo informāciju TTS ir reģistrēta kā apkalpojošais

¹ Vispārējs apraksts par ATD. Pieejams: <http://www.atd.lv/lat/direkcija/aprakstsparATD/>

² 02.10.2007. Ministru kabineta noteikumi Nr.676 „Vienotas sabiedriskā transporta biļešu tirdzniecības, rezervēšanas un uzskaites sistēmas izveidošanas un uzturēšanas kārtība” (4.punkts)

dienests kases aparāta un kases sistēmu modelim MOBILE EFT-POS NEW8110 ('kases aparāts NEW8110').³

3. Nordeka serviss

- 4 „Nordeka serviss” ir sabiedrība ar ierobežotu atbildību ('NS'), kas reģistrēta Komercreģistrā ar vienoto reģistrācijas numuru Nr.40003626134, juridiskā adrese Dzirciema iela 121, Rīga. NS nodarbojas, tajā skaitā, ar kases aparātu tirdzniecību un apkalpošanu sabiedriskā transporta pārvadātājiem Latvijā. Saskaņā ar VID publiskajā datubāzē 29.11.2013. pieejamo informāciju NS ir reģistrēta kā apkalpojošais dienests kases aparātu un kases sistēmu modeļiem ELKLITA BSA 3LP, BSA 4F un BSA-5.⁴

III. ADMINISTRATĪVAIS PROCESS IESTĀDĒ

1. Nordeka serviss iesniegums

- 5 KP 25.01.2012. saņēma NS 24.01.2012. iesniegumu. NS norāda, ka 2010.gada sākumā uzsāka jauna kases aparāta ELKLITA BSA-5 ('kases aparāts BSA-5') programmatūras izstrādi. Kases aparāts BSA-5 pieejams ar iebūvētu GPS/GPRS moduli, kas dod iespēju nodrošināt datu plūsmu no/uz VBTS datu bāzi.
- 6 NS kases aparātu BSA-5 nepieciešams savietot ar VBTS datu bāzi, kas ir obligāts priekšnoteikums, lai pārvadātājs - NS klients - varētu kases aparātu izmantot VBTS, sniedzot pasažieru pārvadāšanas pakalpojumus.
- 7 NS ieskatā sākotnēji ATD apņēmās segt izmaksas, kas saistītas ar kases aparāta BSA-5 un VBTS datu bāzes savietošanu, bet vēlāk norādījis, ka savietošanas izmaksas būs jāsedz NS. No TTS kā VBTS datu bāzes uzturētāja tika saņemta informācija, ka kases aparāta BSA-5 savietošana ar VBTS datu bāzi varētu izmaksāt aptuveni 5'000 latu un ilgt trīs mēnešus.
- 8 NS savietošanas izmaksas nevēlējās segt, jo uzskatīja, ka kases aparāta BSA-5 savietošanu varētu veikt paši, ja NS tiktu izsniegta nepieciešamā tehniskā informācija. NS norāda, ka ne ATD, ne TTS nav sniegusi tehnisko informāciju, kas nepieciešama kases aparāta BSA-5 savietošanai ar VBTS datu bāzi, ierobežojot šī kases aparāta nonākšanu tirgū.
- 9 Tajā pat laikā arī TTS sāka pārvadātājiem piedāvāt kases aparātu ar iebūvētu GPS/GPRS moduli – NEW8110. NS norāda, ka pēc tehniskā raksturojuma kases aparāts BSA-5 neatšķiras no kases aparāta NEW8110.
- 10 Kases aparāts NEW8110 tika piedāvāts pārvadātājiem jau savietots ar VBTS datu bāzi. Līdz ar to, NS ieskatā tehniskā informācija, kas nepieciešama kases aparātam ar GPS/GPRS moduli, lai to pieslēgtu VBTS datu bāzei, bija pieejama, bet netika sniegta NS.
- 11 ATD ir vērsies pie TTS ar lūgumu sniegt NS nepieciešamo atbalstu kases aparāta BSA-5 savietošanai, tomēr, faktiski kases aparāta BSA-5 savietošana ar VBTS datu bāzi nav

³ VID publiskā datubāze: Pieejams: http://www6.vid.gov.lv/VID_PDB/KA/Model

⁴ VID publiskā datubāze: Pieejams: http://www6.vid.gov.lv/VID_PDB/KA/Tirg

notikusi. Tas pēc NS domām norāda gan uz TTS, gan uz ATD iespējamu abpusēju ieinteresētību kavēt NS jaunā kases aparāta BSA-5 ienākšanu tirgū, lai nodrošinātu TTS jaunā kases aparāta NEW8110 veiksmīgu ienākšanu un pozīciju nostiprināšanu tirgū.

- 12 NS uzskata, ka TTS un ATD ir dominējošā stāvoklī VBTS datu bāzes izveidošanas un uzturēšanas, kā arī ar VBTS datu bāzi saistīto tehnoloģisko iekārtu tirgū, ņemot vērā šo tirgu šauru specifiku, kā arī TTS un ATD iespējas ietekmēt šo tirgu.

2. Pārkāpuma lietas ierosināšana un pārkāpuma sastāvs

- 13 Pamatojoties uz KL 8.panta pirmās daļas 1.punktu, 22.panta 1.punktu, 23.panta pirmo un trešo daļu, KP 23.03.2012. pieņēma lēmumu (Prot.Nr.16; 2§) ierosināt lietu Nr.220/12/03.02/4 „*Par Konkurences likuma 11.panta pirmās daļas 7.punktā un 13.panta ģenerālklausulā noteikto aizliegumu pārkāpumiem VSIA „Autotransporta direkcija” un SIA „Transporta telemātikas sistēmas” darbībās*” (‘Lieta’).
- 14 Lieta tika ierosināta par KL 11.panta pirmās daļas 7.punktā un 13.panta ģenerālklausulā noteikto aizliegumu pārkāpumiem. Pabeidzot Lietas izpēti, KP konstatēja, ka dominējošā stāvokļa ļaunprātīga izmantošana TTS darbībās izpaudās kā: (i) nepamatots atteikums sniegt tehnisko informāciju, kas ietverts KL 13.panta pirmās daļas 1.punktā; un (ii) tehniskās attīstības kavēšana, kas ietverta KL 13.panta pirmās daļas 2.punktā. Ņemot vērā, ka Lieta kopumā ierosināta par KL 13.panta pirmās daļas pārkāpumu un KL 13.panta pirmās daļas punktos minētās darbībās uzskaitītas piemērveidā⁵, KP norāda, ka pārkāpuma lietas Nr.220/12/03.02/4 ietvaros konstatētās TTS darbības liecina par KL 13.panta pirmās daļas pārkāpuma pazīmēm, kas izpaudies kā nepamatots atteikums sniegt tehnisko informāciju un tehniskās attīstības kavēšana atbilstoši KL 13.panta pirmās daļas 1. un 2.punktam. KP vienlaicīgi nekonstatē KL 11.panta pirmās daļas 7.punkta pārkāpuma pazīmes ATD un TTS darbībās. Ņemot vērā minēto, KP piešķir ierosinātajai Lietai Nr.220/12/03.02/4 nosaukumu „*Par Konkurences likuma 13.panta pirmās daļas noteiktā aizlieguma pārkāpumu SIA „Transporta telemātikas sistēmas” darbībās*”.
- 15 Atbilstoši KL 26.panta sestajai un septītajai daļai, KP 30.10.2013. paziņoja Lietas dalībniekiem (TTS ar vēstuli Nr.1883, ATD ar vēstuli Nr.1881 un NS ar vēstuli Nr.1882), ka Lietā ir iegūta nepieciešamā informācija lēmuma pieņemšanai par KL 13.panta pirmās daļas iespējamo pārkāpumu, un uzaicināja puses iepazīties ar Lietas materiāliem, izteikt savu viedokli un sniegt papildus informāciju.
- 16 ATD ar Lietas materiāliem iepazīnās 04.11.2013. un 07.11.2013., NS – 08.11.2013. un TTS – 11.11.2013. Neviens no procesa dalībniekiem neizmantoja tiesības sniegt viedokli un iesniegt papildu informāciju atbilstoši KL 26.panta septītajai daļai.

⁵ LR Augstākās tiesas Senāta rīcības sēdes 02.04.2009. lēmums lietā Nr.SKA-213/2009 *Rimaida* (9.1.rindkopa); Eiropas Savienības Tiesas (‘EST’) spriedums lietā 6/72 *Continental Can* (26.rindkopa)

IV. VIENOTĀ BIĻEŠU TIRDZNICĪBAS SISTĒMA

1. VBTS normatīvais regulējums

- 17 VBTS ir izveidota ar mērķi nodrošināt pasažieriem sabiedriskā transporta biļešu un citu braukšanas dokumentu iegādes un rezervēšanas iespējas jebkurā biļešu kasē uz jebkuru maršrutu tīklā esošu maršrutu vai maršruta posmu reisā, uz kuru nav pārtraukta biļešu pārdošana vai rezervēšana VBTS.⁶ Tā veidota kā instruments sabiedriskā transporta pakalpojumu pasūtītājiem maršrutu tīkla plānošanai, pārvadātāju kontrolei, kā arī pārvadātāju zaudējumu kompensācijas aprēķiniem.⁷
- 18 VBTS izveidi un izmantošanu regulē Sabiedriskā transporta pakalpojumu likums un Ministru kabineta 02.10.2007. noteikumi Nr.676 „Vienotas sabiedriskā transporta biļešu tirdzniecības, rezervēšanas un uzskaites sistēmas izveidošanas un uzturēšanas kārtība” (‘MK noteikumi Nr.676’).
- 19 Sabiedriskā transporta pakalpojumu likuma 13.panta ceturtajā daļā ir noteikts, ka ar sabiedriskā transporta pakalpojumu sniegšanu maršruta tīklā saistīto pakalpojumu (piemēram, biļešu tirdzniecība, informācijas sniegšana) sniedzējiem šos pakalpojumus jāsniedz vienotā sistēmā (VBTS), kuras izveidošanas un uzturēšanas kārtību nosaka Ministru kabinets. Šī likuma 5.panta pirmās daļas 4.punkta a) apakšpunktā ir paredzēta ATD kompetence Ministru kabineta noteiktajā kārtībā izveidot un uzturēt datu bāzi, kas ir VBTS sastāvdaļa.
- 20 Pienākums darboties VBTS ir uzlikts pārvadātājiem, kas sniedz maršrutu tīklā organizētos sabiedriskā transporta pakalpojumus (‘pārvadātājs’), un ar sabiedriskā transporta pakalpojumu sniegšanu saistīto pakalpojumu (piemēram, biļešu tirdzniecība, informācijas sniegšana) sniedzējiem (‘saistīto pakalpojumu sniedzējs’).⁸
- 21 MK noteikumu Nr.676 prasības piemērojamas maršruta tīkla reģionālajos vietējās un starppilsētu nozīmes maršrutos⁹, bet pilsētas nozīmes maršrutos pēc vienotās sabiedriskā transporta elektroniskās biļetes ieviešanas.¹⁰
- 22 VBTS darbībai nepieciešamās informācijas saņemšanu no VBTS lietotājiem, tās apstrādi, apkopošanu un aktualizēšanu nodrošina ATD, izveidojot un uzturot VBTS datu bāzi.¹¹
- 23 Pārvadātājam kā VBTS lietotājam biļešu tirdzniecībā, rezervēšanā un uzskaitē ir uzlikts pienākums izmantot tā darbības specifikai, MK noteikumu Nr.676 un citiem normatīvajiem aktiem atbilstošas nodokļu un citu maksājumu reģistrēšanas elektroniskās ierīces un iekārtas, datorprogrammas un globālās pozicionēšanas un telemātikas iekārtas, kā arī

⁶ 02.10.2007. Ministru kabineta noteikumi Nr.676 „Vienotas sabiedriskā transporta biļešu tirdzniecības, rezervēšanas un uzskaites sistēmas izveidošanas un uzturēšanas kārtība” (2.punkts)

⁷ Pamatnostādņu projekts "Transporta attīstības pamatnostādnes 2013.-2020. gadam", 2.pielikums
Pieejams: <http://www.mk.gov.lv/lv/mk/tap/?pid=40282105>

⁸ 02.10.2007. Ministru kabineta noteikumi Nr.676 „Vienotas sabiedriskā transporta biļešu tirdzniecības, rezervēšanas un uzskaites sistēmas izveidošanas un uzturēšanas kārtība”. (3.punkts)

⁹ Turpat (26.un 27.punkts)

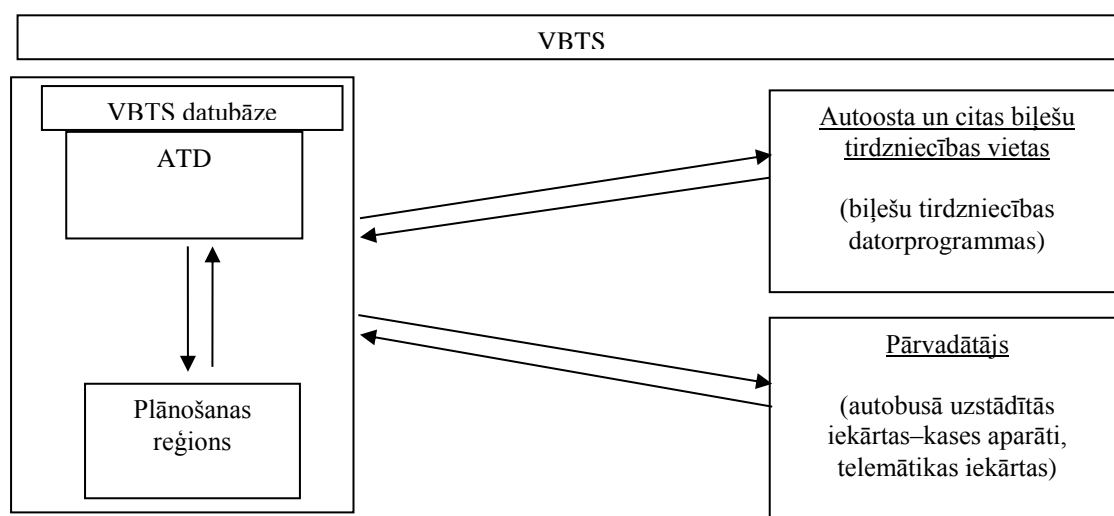
¹⁰ Turpat (25.punkts)

¹¹ Turpat (4.punkts)

nodrošināt to aparatūras, programmatūras un datu apmaiņas veida savietojamību ar VBTS datu bāzi.¹²

2. VBTS izveide un darbība

- 24 VBTS pamatā ir datu bāze ('VBTS datu bāze'), ko ATD izveidoja, izmantojot un uzlabojot biļešu tirdzniecības (kases) sistēmu „BalticLines”.¹³ Lai pielāgotu sistēmu „BalticLines” ATD vajadzībām, tika noslēgts līgums par tās programmēšanas interfeisa paplašināšanas darbiem ar SIA „S Fabrika”¹⁴, kas darbu izpildē kā apakšuzņēmēju piesaistīja TTS. SIA „S Fabrika” izvēlējās TTS, jo tai bija pieredze savienojumu radīšanā starp telemātikas iekārtu un transporta sistēmu datu bāzēm.¹⁵
- 25 Pašreiz VBTS datu bāze ir izveidota un tajā tiek apkopoti dati par pieturvietām, maršrutiem, apliecinājumiem, transportlīdzekļiem, pasūtījumu līgumiem, kustības sarakstiem, tarifiem, kā arī cita ATD nepieciešamā informācija.
- 26 Lai notiktu sekmīga informācijas apmaiņa ar VBTS datu bāzi, VBTS lietotāju pienākums ir izmantot atbilstošus kases aparātus, kases sistēmas, datorprogrammas, globālās pozicionēšanas un telemātikas iekārtas, kas savietotas ar VBTS datu bāzi, saskaņā ar MK noteikumu Nr.676 5.punktu. Schematiski VBTS darbība attēlota 1.attēlā.

1.attēls. VBTS darbība

- 27 VBTS ietvaros datu plūsma tiek nodrošināta no/uz VBTS lietotāju, proti, autoostu un citu biļešu tirdzniecības vietu biļešu tirdzniecības datorprogrammām un pārvadātāju autobusus

¹² Turpat (5.punkts)

¹³ Informatīvais ziņojums "Par VBTS līdzšinējās darbības kvalitāti un tās ietvaros nepieciešamās pārvadātāju tehnikas darbības kvalitāti, kā arī par priekšlikumiem VBTS tiesiskā regulējuma uzlabošanai".

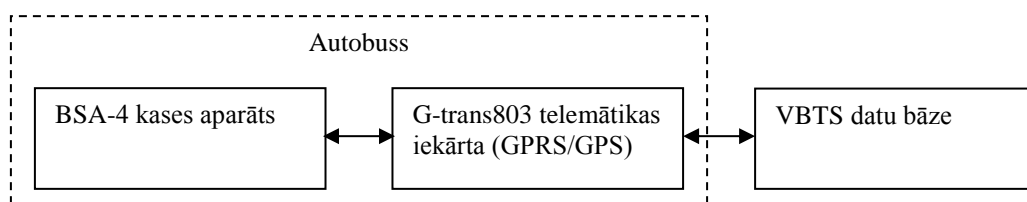
Pieejams: <http://195.244.155.183/lv/mk/tap/?pid=40198082>

¹⁴ 28.01.2008. līgums Nr. AD Nr.2007/35 starp ATD un SIA „S Fabrika” par sistēmas „BalticLines” programmēšanas interfeisa paplašināšanas darbiem.

¹⁵ SIA „S FABRIKA” 04.02.2008. vēstule Nr.8-4/2 ATD

uzstādītajām iekārtām, uz/no VBTS datu bāzi. Savukārt, no/uz ATD izveidotās un uzturētās VBTS datu bāzes datu plūsma tiek nodrošināta arī uz/no plānošanas reģioniem.

- 28 ATD skaidro, ka, ņemot vērā šauru pārvadājumu tirgus segmentu un VBTS datu bāzes izstrādes procesa laikā pārvadātāju lietošanā esošās iekārtas, sākotnēji tika izveidots pieslēgums vienam kases aparāta modelim (BSA-4), kas darbojās kopā ar konkrētas specifikācijas telemātikas iekārtu (G-trans803).¹⁶ Izmantojot TTS izplatītās un apkalpotās telemātikas iekārtas G-trans803, kas savienotas ar kases aparātu BSA-4, tika veikta datu apmaiņa ar VBTS datu bāzi (skatīt 2.attēlu).¹⁷

2.attēls. Kases aparāta BSA-4 savienojums ar VBTS datu bāzi

- 29 ATD 2010.gadā veica VBTS ārējo drošības auditu, kurā kā ar informācijas drošību tieši nesaistīts risks tika norādīts telemātikas iekārtu un VBTS datu bāzes vienota datu apmaiņas standarta neesamība. Auditori rekomendēja ATD nodrošināt datu apmaiņas standarta definēšanu, jo tad ATD pilnībā būtu iespējams kontrolēt datu plūsmas precizitāti, nepilnību gadījumā identificēt problēmu rašanās cēloņus un atbildīgo pusi.¹⁸
- 30 Ievērojot auditoru izteiktās rekomendācijas, ATD 2011.gadā pieņēma lēmumu uzsākt vienota VBTS datu bāzes datu apmaiņas standarta ('Vārteja') izstrādi.¹⁹ Vārteja nodrošina transportlīdzekļos uzstādīto pārvadātāju iekārtu (kases aparāti, telemātikas iekārtas) datu apmaiņu ar VBTS datu bāzi pēc vienotiem principiem.²⁰
- 31 Vārtejas izstrādi ATD 11.08.2011. uzdeva TTS kā papildu darbu saskaņā ar līgumu par VBTS datu bāzes uzturēšanu.²¹ Ar Vārtejas izstrādi saistītos darbus TTS bija jāizpilda līdz 01.10.2011., tomēr darbu izpildes termiņš tika pagarināts vairākas reizes. Vārtejas izstrādes darbu pieņemšanas-nodošanas akts tika parakstīts 07.08.2012. Datu apmaiņa ar VBTS datu bāzi, izmantojot Vārteju, notiek sākot ar 2013.gada janvāri, pakāpeniski pārslēdzot uz to pārvadātāju izmantotās iekārtas.²²
- 32 Neatkarīgi no tā, ka tikusi izveidota Vārteja, pašreiz VBTS pilnībā netiek lietota vairāku iemeslu dēļ. Kā būtiskākos ATD norāda, pirmkārt, pārvadātājiem paredzēto dotāciju

¹⁶ ATD 20.08.2010. vēstule Nr.1-06.7/1524 NS

¹⁷ ATD 14.02.2012. vēstule Nr.1-06.6/283 KP

¹⁸ ATD 16.08.2013. vēstule Nr.1-06.6/1802 KP

¹⁹ 27.01.2011. ATD ārkārtas valdes sēdes protokols Nr.1

²⁰ ATD gada pārskats par 2011. gadu.

Pieejams: <http://www.atd.lv/lat/direkcija/info/?doc=1321&underline=2011+gada+p%E2rskats>

²¹ 11.08.2011. Pasūtījums Nr.2 'Par papildus darbiem saskaņā ar 2010.gada 30.novembra līgumu Par VBTS uzturēšanu'

²² ATD 16.08.2013. vēstule Nr.1-06.6/1802 KP

līdzekļu samazināšanos no 2009.gada, kā rezultātā samazinājušies arī ar sabiedriskā transporta pakalpojumu līgumu izpildi saistītie izdevumi. Otrkārt, nenoteiktība saistībā ar reģionālo vietējās nozīmes maršrutu pārsūtīšanas funkciju pārņemšanu ATD kompetencē no 2010.gada. Treškārt, tehniskās problēmas VBTS ietvaros. Ceturkārt, pārvadātāju nevēlēšanās darboties VBTS.²³

- 33 ATD skaidro, ka pašreiz visi MK noteikumos Nr.676 noteiktie VBTS lietošanas uzsākšanas termiņi ir nokavēti un jauni nav noteikti. Grozījumi MK noteikumos Nr.676, tajā skaitā par VBTS lietošanas termiņa uzsākšanu, Valsts sekretāru sanāksmē 19.07.2012. tika atsaukti, jo Latvijas Pašvaldību savienība, Nacionālās Trīspusējās sadarbības padome un Latvijas Darba devēju konfederācija uzskatīja, ka VBTS ieviešanai nepieciešams ilgāks laika periods un lielāki dotāciju līdzekļi. VBTS lietošanas jautājumus paredzēts aktualizēt pēc sabiedriskā transporta pakalpojumu plānošanas funkciju reorganizēšanas un VBTS iespējamās tālākās attīstības modeļa tehniskās specifikācijas projekta izstrādes, ko pašlaik veic ATD.²⁴

3. VBTS ietvaros izmantotās pārvadātāju iekārtas

3.1.Kases aparāti

- 34 Saskaņā ar 02.05.2007. Ministru kabineta noteikumu Nr.282 „Nodokļu un citu maksājumu reģistrēšanas elektronisko ierīču un iekārtu lietošanas kārtības”²⁵ (‘MK noteikumi Nr.282’) 3.punktu kases aparāta, kases sistēmas, specializētās ierīces vai iekārtas lietotājs ir nodokļu maksātājs, kas veic saimniecisko darbību, un tā nodokļu un citu maksājumu reģistrēšanai lieto kases aparātu, kases sistēmu, specializēto ierīci vai iekārtu.
- 35 Savukārt MK noteikumu Nr.282 112.punktā noteikts, ka kases aparātu, kases sistēmu, specializēto ierīču un iekārtu (izņemot taksometra skaitītājus) modeļus (modifikācijas), kas nodrošina normatīvajos aktos par nodokļu un citu maksājumu reģistrēšanas elektronisko iekārtu tehniskajām prasībām noteikto prasību izpildi (112.1 apakšpunkts), kā arī apkalpojošos dienestus (112.3.apakšpunkts) reģistrē VID datu bāzē (reģistrā).
- 36 Saskaņā ar VID publiskajā datu bāzē 16.10.2013. pieejamo informāciju, lietošanai atļauto kases aparātu skaits ir 494 un to apkalpošanu veic 101 apkalpojošo dienestu.
- 37 Kases aparāta lietotājam ir jānoslēdz apkalpošanas līgums ar kādu noteiktā kārtībā VID reģistrētu apkalpojošo dienestu par kases aparāta plombēšanu, programmēšanu, uzstādīšanu, remontu un tehnisko apkalpošanu. Papildus, lai VID reģistrētos kases aparātus izmantotu VBTS ietvaros, kases aparātiem ir jābūt savietotiem ar VBTS datu bāzi, par ko arī atbildīgs ir kases aparāta lietotājs saskaņā ar MK noteikumu Nr.676 5.punktu.
- 38 Tā kā VBTS lietotājiem ir uzlikts pienākums darboties VBTS, tad parasti tie noslēdz līgumu ar kases aparāta apkalpojošo dienestu par noteikta daudzuma kases aparātu, kas jau reģistrēti VID, iegādi un to apkalpošanu. Ja kases aparātu apkalpojošais dienests piedāvā iegādāties jau savietotu kases aparātu ar VBTS datu bāzi, tad VBTS lietotājam šāds

²³ Turpat.

²⁴ Turpat.

²⁵ 02.05.2007. Ministru kabineta noteikumi Nr.282 „Nodokļu un citu maksājumu reģistrēšanas elektronisko ierīču un iekārtu lietošanas kārtību”

piedāvājums ir īpaši pievilcīgs, jo tiek piedāvāts pilns pakalpojumu klāsts, kas nepieciešams, lai darbotos VBTS.

- 39 Kases aparātu modeļi, kas tiek piedāvāti VBTS lietotājiem un ir savietoti ar VBTS datu bāzi ir, piemēram, NS apkalpotais kases aparāts BSA-4 (datu plūsmu no/uz VBTS datu bāzi nodrošina ar telemātikas iekārtas starpniecību), kā arī TTS apkalpotais kases aparāts NEW8110.

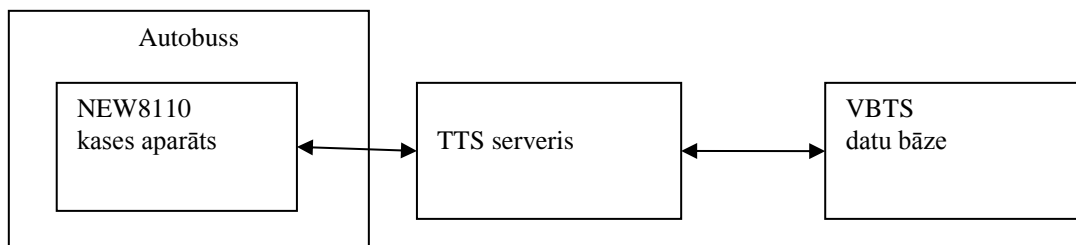
3.2. Telemātikas iekārtas

- 40 VBTS izmantotās telemātikas iekārtas nosaka transportlīdzekļa atrašanās vietas koordinātes telpā un laikā, pārvietošanās ātrumu konkrētā laika posmā. Informācija, kas tiek iegūta no pārvadātāju transporta līdzekļos uzstādītajām telemātikas iekārtām tiek uzkrāta iekšējā atmiņā un nosūtīta uz VBTS datu bāzi.
- 41 Telemātikas iekārtā ir GPS/GPRS modulis. *GPS [Global Positioning System (globālā pozicionēšanas sistēma)]* uztvērēja uzdevums ir apkopot noteiktā laikā un vietā izmērītus datus par transporta līdzekli un nosūtīt tos uz datu glabātuvi. Savukārt GPRS [*General packet radio service (vispārējs datu pakešu pārraides pakalpojums)*] nodrošina datu plūsmu no/uz VBTS datu bāzi.
- 42 Telemātikas iekārtas nav nepieciešams reģistrēt VID vai kādā citā reģistrā. Tomēr, līdzīgi kā kases aparātu gadījumā, telemātikas iekārtas lietotājs ir atbildīgs par to, ka tā ir savietota ar VBTS datu bāzi saskaņā ar MK noteikumu Nr.676 5.punktu. Līdz ar to, iegādājoties telemātikas iekārtu, VBTS lietotājam (pārvadātājam) ir svarīgi, ka tiek nodrošināta gan tās apkalpošana, gan ir iespējama telemātikas iekārtas savietojamība ar VBTS datu bāzi. Īpaši izdevīgi pārvadātājam ir iegādāties telemātikas iekārtu, kas jau ir savietota ar VBTS datu bāzi, lai darbotos VBTS.
- 43 Telemātikas iekārtas modelis, kas ir savietots ar VBTS datu bāzi, ir G-trans830, kuras izplatītājs un apkalpojošais serviss ir TTS.

3.3. Kases aparāts ar GPS/GPRS moduli

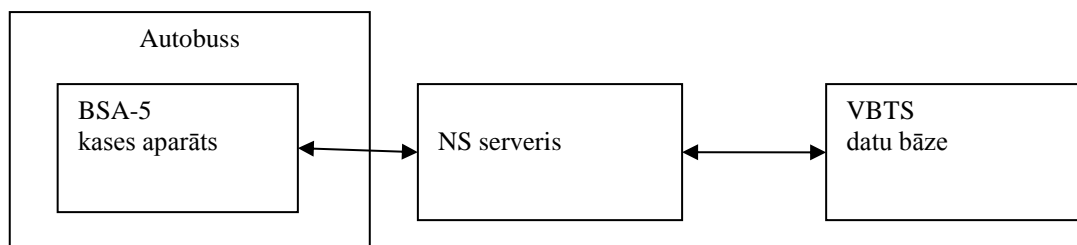
- 44 ATD no pārvadātājiem, kas izmantoja gan kases aparātu BSA-4, gan telemātikas iekārtu, lai nodrošinātu datu plūsmu no/uz VBTS datu bāzi, bieži saņēma sūdzības par to savstarpējo darbību. Piemēram, reisu laikā bieži pazuda savienojums starp abām iekārtām.
- 45 Tehnoloģiju attīstības gaitā tikušas apvienotas kases aparāta un telemātikas iekārtas funkcijas, izveidojot kases aparātu ar GPS/GPRS moduli. Līdz ar to, vairs nav nepieciešama atsevišķa telemātikas iekārta, lai nosūtītu datus uz VBTS datu bāzi. Kases aparāta ar GPS/GPRS moduli lietošana ir ērtāka, jo nav nepieciešamas divas atsevišķas iekārtas, lai nodrošinātu datu plūsmu no/uz VBTS datu bāzi, un tiek novērsta iekārtu nestabila savienojuma problēma.
- 46 Saskaņā ar TTS norādīto, kases aparāts ar GPS/GPRS moduli ir NEW8110. Informācija no kases aparāta NEW8110 tiek nosūtīta uz TTS serveri, kas to apstrādā un atspoguļo klienta lietošanai domātā interneta aplikācijā un tālāk attiecīgos datus pārsūta uz VBTS datu

bāzi.²⁶ No kases aparāta NEW8110 dati netiek sūtīti uz telemātikas iekārtu, bet caur TTS uzturētu serveri uz VBTS datu bāzi, kas nodrošina lielāku datu pārraides kvalitāti (skatīt 3.attēlu)²⁷.

3.attēls. Kases aparāta NEW8110 savienojums ar VBTS datu bāzi

- 47 NS norāda, ka BSA-5 arī ir kases aparāts ar GPS/GPRS moduli. NS skaidro, ka kases aparāts BSA-5 ir aprīkots ar GPS moduli, kurš ļauj saņemt informāciju par kases aparāta atrašanās vietu un GPRS modulis, kas nodrošina datu nosūtīšanu. Informācija no pārvadātājiem, kas izmanto kases aparātu BSA-5, tiek nosūtīta uz NS serveri, no kura tālāk to iespējams nosūtīt uz VBTS datu bāzi, ja NS rīcībā būtu nepieciešamā tehniskā informācija vai tiktu izveidota Vārteja. NS uzsver, ka kases aparāts BSA-5 ir piemērots tiešai datu nosūtīšanai uz VBTS datu bāzi, neizmantojot atsevišķu telemātikas iekārtu (skatīt 4.attēlu)²⁸.

4.attēls. Kases aparāta BSA-5 savienojums ar VBTS datu bāzi

- 48 KP secina, ka gan BSA-5, gan NEW8110 ir jaunās paaudzes kases aparāti ar GPS/GPRS moduli un darbojas pēc līdzīgiem principiem, nodrošinot datu plūsmu no/uz VBTS datu bāzi. No kases aparātiem, kas atrodas pārvadātāju autobusos, informācija tiek nosūtīta uz atsevišķu serveri, no kura tālāk jau apkopotu informāciju iespējams nosūtīt uz VBTS datu bāzi.

²⁶ TTS 13.08.2010. vēstule Nr.010810 ATD

²⁷ 12.11.2012. TTS pārstāvja sarunu protokols KP

²⁸ 05.03.2012. NS pārstāvja sarunu protokols KP

V. EKONOMISKAIS UN TIESISKAIS NOVĒRTĒJUMS

1. Konkrētais tirgus

- 49 Par konkrēto tirgu KL 1.panta 4.punkta izpratnē uzskatāms konkrētās preces tirgus, kas izvērtēts saistībā ar konkrēto ģeogrāfisko tirgu.

1.1.Konkrētās preces tirgus

- 50 Par konkrētās preces tirgu KL 1.panta 5.punkta izpratnē uzskatāms noteiktas preces tirgus, kurā ietverts arī to preču kopums, kuras var aizstāt šo noteikto precī konkrētajā ģeogrāfiskajā tirgū, ņemot vērā pieprasījuma un piedāvājuma aizstājamības faktoru, preču pazīmes un lietošanas īpašības.
- 51 Tādējādi konkrēto preces tirgu veido preces, kuras ir savstarpēji aizstājamas. Izvērtējot, vai prece ir aizstājama, ņem vērā pieprasījuma aizstājamību no patērētāju viedokļa un piedāvājuma aizstājamību no tirgus dalībnieku viedokļa. Lielākajā daļā gadījumu konkrētais preces tirgus tiek noteikts, pamatojoties uz preču pieprasījuma aizstājamību.²⁹

VBTS datu bāzes uzturēšanas pakalpojums

- 52 IT nozares analītiķi, tādi kā *Gartner*³⁰, iedala IT pakalpojumu tirgu sešās apakšgrupās: a) IT konsultācijas, b) IT attīstības un integrācijas pakalpojumi, c) IT tehniskās apkalpošanas un uzturēšanas pakalpojumi, d) IT sistēmas vadības pakalpojumi, e) uzņēmumu vadības procesu uzturēšanas un apkalpošanas pakalpojumi, f) programmatūras uzturēšanas pakalpojumi.
- 53 Arī Eiropas Komisija ('EK) savos lēmumos izmanto līdzīgu *Gartner* piedāvātajam IT pakalpojumu sadalījumu apakšgrupās: a) IT tehniskās apkalpošanas un uzturēšanas pakalpojumi, b) programmatūras uzturēšanas un atbalsta pakalpojumi, c) IT konsultācijas, d) programmatūras attīstības un integrēšanas pakalpojumi, e) IT sistēmas vadības pakalpojumi, f) uzņēmumu vadības procesu uzturēšanas un apkalpošanas pakalpojumi, g) apmācību un izglītības pakalpojumi.³¹
- 54 EK norāda, ka IT pakalpojumus ir iespējams iedalīt arī pēc industrijas, kurā tie tiek piedāvāti (piemēram, finanšu pakalpojumu, transporta līdzekļu ražošanas, publiskajam sektoram, utml.)³², kā arī pēc uzņēmumu lieluma, kādam tiek piedāvāti IT pakalpojumi (piemēram, lielas korporācijas, vidēji un mazi uzņēmumi, utml.).³³
- 55 EK ieskatā IT pakalpojumu tirgus ir dinamisks ar piedāvājuma aizstājamības iespējām starp dažāda veida IT pakalpojumiem. Līdz ar to, konkrētās preces tirgus, ņemot vērā apstākļus katrā konkrētā gadījumā, varētu tikt definēts arī kā visu IT pakalpojumu

²⁹ Augstākās tiesas Administratīvo lietu departamenta 04.12.2008. spriedums lietā Nr.SKA-511/2008 *BTI* (10.punkts)

³⁰ Informācija par *Gartner* kompāniju Pieejams: <http://www.gartner.com/technology/home.jsp>

³¹ EK 08.10.2007. lēmuma lietā COMP/M.4871-KPN/GETRONICS (7.punkts)

³² EK 08.10.2007. lēmuma lietā COMP/M.4871-KPN/GETRONICS (7.punkts)

³³ EK 25.07.2008. lēmuma lietā COMP/M.5197-HP/EDS (11.punkts)

sniegšanas tirgus. Lai arī daļai klientu varētu būt specifiskas prasības, lielākā daļa IT pakalpojumu sniedzēji darbojas dažādos klientu sektoros, līdz ar to pastāv zināma aizvietojamība no piedāvājumu puses.³⁴ Bet vērtējot IT pakalpojuma pieprasījuma aizstājamību no patērētāju viedokļa, KP secina, ka tie nav aizvietojami.

56 TTS kopš 09.09.2009. veic VBTS datu bāzes uzturēšanu saskaņā ar ATD un TTS noslēgtajiem līgumiem³⁵. TTS sniegtajos pakalpojumos saistībā ar VBTS datu bāzes uzturēšanu ietilpst:

- 1) VBTS datu bāzes programmatūras izstrādes un produkcijas vides funkcionalitātes uzturēšana nepārtrauktā darba kārtībā;
- 2) VBTS datu bāzes lietotāju atbalsts, kas ietver konsultāciju sniegšanu un lietotāju problēmu risināšanu;
- 3) VBTS datu bāzē manuāli ievadīto tiešsaistes režīmā saņemto datu integritātes nodrošināšana;
- 4) VBTS datu apmaiņas uzturēšana ar lietotāju (pārvadātāju un saistīto pakalpojumu sniedzēju) tehniskajiem resursiem;
- 5) programmatūras kļūdu novēršana;
- 6) izmaiņu pieprasījumu apstrāde un izpilde;
- 7) lietotāju instrukciju aktualizēšana atbilstoši izpildītajiem uzturēšanas pakalpojumiem;
- 8) programmatūras izmaiņu ieviešana produkcijas vidē;
- 9) VBTS ietvaros nepieciešamās lietotāju (pārvadātāju un saistīto pakalpojumu sniedzēju) tehnisko resursu pieslēgšanas nodrošināšana VBTS datu bāzei pēc ATD pieprasījuma;
- 10) korektas informācijas, par pārvadātāju transportlīdzekļiem un tajos uzstādītajām telemātikas iekārām, ievadīšana un uzturēšana sistēmas datu ievades sadaļā;
- 11) VBTS datu bāzē ievadīto spēkā esošo kustības sarakstu, braukšanas maksas (tarifu) pavadrakstu aktuālās informācijas nosūtīšana VBTS lietotāju (pārvadātāju un saistīto pakalpojumu sniedzēju) attiecīgajiem tehniskajiem resursiem;
- 12) Problēmziņojumu (ja tādi rodas) par sistēmas darba traucējumiem pieņemšanu un risināšanu.³⁶

57 Līgumā par VBTS datu bāzes uzturēšanu, kas ir spēkā pašreiz, ir veiktas izmaiņas pakalpojumu klāstā, ko ir pienākums nodrošināt TTS. Daļa iepriekšējos līgumos par VBTS

³⁴ EK 13.10.2008. lēmuma lietā COMP/M.5301-CAP GEMINI/BAS (12. un 14.punkts)

³⁵ (1) 09.09.2009. līgums 'Par VBTS uzturēšanu' (Iepirkumu identifikācija Nr. AD Nr.2009/11) (Ar 16.08.2010. Vienošanās Nr.1 pagarināts līguma termiņš). Iepirkums veikts Publisko iepirkumu likuma ietvaros, veicot cenu aptauju;

(2) 24.09.2009. līgums 'Par VBTS atdalīšanu no „BalticLines” un papildus funkcionalitātes izstrādāšanu' (Iepirkumu identifikācija Nr. AD Nr.2009/13) Iepirkums veikts Publisko iepirkumu likuma ietvaros, veicot cenu aptauju;

(3)30.11.2010. līgums 'Par VBTS datubāzes uzturēšanu' (Iepirkuma identifikācijas Nr. AD 2010/18) Iepirkums veikts Publisko iepirkumu likuma 8.1 panta ietvaros;

(4)29.11.2011. līgums 'Par VBTS datubāzes uzturēšanu' (Iepirkuma identifikācijas Nr. AD 2011/24) līdz 30.11.2012. (Ar 03.12.2012. Vienošanās Nr.1 pagarināts līguma termiņš) Iepirkums veikts Publisko iepirkumu likuma 8.1 panta ietvaros;

(5)03.04.2013. līgums 'Par VBTS datubāzes uzturēšanu' (Iepirkuma identifikācijas Nr.2-10.3/102) Iepirkums veikts Publisko iepirkumu likuma 8.1 panta ietvaros;

³⁶ 29.11.2011. līgums 'Par VBTS datubāzes uzturēšanu' (Iepirkuma identifikācijas Nr. AD 2011/24)

datu bāzes uzturēšanu norādītie pakalpojumi vispārīgi apzīmēti kā 'VBTS datu bāzes struktūras uzturēšana'.³⁷ Papildus TTS ir pienākums nodrošināt Vārtejas tehniskā risinājuma darbības uzturēšanu.³⁸

- 58 Tātad, TTS nodrošina IT pakalpojumus VBTS datu bāzes uzturēšanai, kas saistīti ar VBTS datu bāzes programmatūru jeb datu bāzes pārvaldības sistēmu.
- 59 VBTS datu bāze ir paredzēta un izveidota konkrētam mērķim un tās uzturēšanai ir specifiskas prasības, tādējādi VBTS datu bāzes uzturēšanas pakalpojums no pieprasījuma puses nav aizvietojams ar citas datu bāzes uzturēšanas pakalpojumu. Lai nodrošinātu VBTS lietotāja (pārvadātāja) darbību VBTS sistēmā, ir nepieciešama iekārta(-s) (kases aparāts, telemātikas iekārta), kas ir savietojama ar VBTS datu bāzi. Savukārt, tirgus dalībniekam, lai darbotos iekārtu piegādāšanas un apkalpošanas tirgū, nepieciešama tehniskā risinājuma izstrāde (savietošana), lai nodrošinātu datu nosūtīšanu no/uz VBTS datu bāzi. Viens no savietošanas izstrādes priekšnoteikumiem ir tehniskās informācijas pieejamība par iekārtām, kuras savstarpēji savietojamas, proti, kases aparāts, telemātikas iekārta, VBTS datu bāze.
- 60 Sniedzot VBTS datu bāzes uzturēšanas pakalpojumu, uzturētājam ir pieejama tehniskā informācija par VBTS datu bāzes uzbūvi un iespējamās komunikācijas principiem ar citām iekārtām, kas darbojas VBTS. Tā ir būtiska, lai nodrošinātu VBTS lietotāju izmantoto iekārtu savietošanu ar VBTS datu bāzi. Tādējādi tehniskā informācija, kas ir pieejama uzturētājam, ir būtiska un neaizvietojama, lai darbotos ar konkrēto datu bāzi saistīto iekārtu izplatīšanas tirgos.
- 61 Izvērtējot iepriekšminēto secināms, ka pārvadātāju dalība VBTS ir noteikta ar normatīvajiem aktiem, līdz ar to VBTS lietotājiem nav iespējams izvēlēties citu datu bāzi, lai atbilstoši normatīvajiem aktiem darbotos pārvadājumu tirgū. Pārvadātājiem, telemātikas iekārtu un kases aparātu tirdzniecības un apkalpošanas pakalpojumu sniedzējiem ir pienākums savietot savas iekārtas ar VBTS datu bāzi un savietošana ir tieši saistīta ar VBTS datu bāzes tehniskās informācijas un komunikācijas principu pieejamību. Tādēļ no pārvadātāju, telemātikas iekārtu, kases aparātu tirdzniecības un apkalpošanas pakalpojumu, kā arī IT pakalpojumu sniedzēju viedokļa, VBTS datu bāzes tehniskā informācija un informācija par tās komunikācijas principiem ar citām iekārtām nav aizvietojama ar informāciju par citām datu bāzēm.
- 62 KP secina, ka Lietuvā nav būtiski izdalīt atsevišķi Lēmuma 56.rindkopā norādītos IT pakalpojumus, jo tie kā kopums nepieciešami, lai nodrošinātu VBTS datu bāzes uzturēšanu, un to izdalīšana neietekmē TTS tirgus varas izvērtējumu Lietuvā.
- 63 Ņemot vērā iepriekšminēto, KP secina, ka par konkrētās preces tirgu Lietuvā nosakāms *VBTS datu bāzes uzturēšanas pakalpojuma tirgus*.

³⁷ 03.04.2013. līgums 'Par VBTS datubāzes uzturēšanu' (Iepirkuma identifikācijas Nr.2-10.3/102) (9.punkts)

³⁸ Turpat. (4.punkts)

1.2. Konkrētais ģeogrāfiskais tirgus

- 64 Par konkrēto ģeogrāfisko tirgu KL 1.panta 3.punkta izpratnē uzskatāma ģeogrāfiskā teritorija, kurā konkurences apstākļi konkrētās preces tirgū ir pietiekami līdzīgi visiem šā tirgus dalībniekiem, un tādēļ šo teritoriju var nošķirt no citām teritorijām.
- 65 Konkrēto ģeogrāfisko tirgu nosaka, galvenokārt pamatojoties uz patērētāju viedokli par dažādos reģionos pārdoto preču savstarpējo aizstājamību. Ja patērētāji uzskata, ka vienā reģionā pārdodamā prece aizstāj citā reģionā pārdodamo preci, šie abi reģioni ir konkrētais ģeogrāfiskais tirgus. Nosakot minēto tirgu būtiski ir arī citi faktori – tajā skaitā pieprasījuma īpatnības (patērētāju izvēles reģionālās atšķirības, kultūra, valoda un dzīves stils) un šķēršļi, kas ierobežo patērētāju iespējas iegādāties preces (ekonomiskie, tehnoloģiskie, administratīvie un citi šķēršļi).³⁹
- 66 Kā konstatēts iepriekš (Lēmuma 61.rindkopa), tad TTS sniegtais VBTS datu bāzes uzturēšanas pakalpojums ir IT pakalpojumu kopums. EK praksē norādījusi uz globālu IT pakalpojumu tirgu, ar piebildi, ka klienti turpina ņemt vērā pakalpojuma sniedzēja iespējas piedāvāt produktus, kas ir īpaši izgatavoti ņemot vērā tādus faktoros kā kultūra, valoda, biznesa īpatnības. Lai arī daļu IT pakalpojumu iespējams piedāvāt bez ģeogrāfiskās teritorijas ierobežojumiem, klientu izvēli var ietekmēt IT pakalpojumu sniedzēja klātbūtne konkrētajā ģeogrāfiskajā teritorijā. Lai arī IT pakalpojumu tirgus īpašības norāda uz to, ka šis tirgus varētu tikt vērtēts globāli, tomēr nevar izslēgt iespēja šo tirgu definēt kā nacionālu vai pat reģionālu.⁴⁰
- 67 KP ieskatā Lietuvā konkrētais ģeogrāfiskais tirgus ir definējams kā nacionāls, jo, tajā skaitā tādiem faktoriem kā valoda un vietēja rakstura biznesa īpatnības, ir būtiska nozīme IT pakalpojumu sniedzēja izvēlē VBTS datu bāzes uzturēšanai. Iepriekš minētie faktori ir nozīmīgi, jo VBTS datu bāzes uzturētājam ar VBTS lietotājiem ir jāuztur regulāri kontakti un jārisina tehnoloģiski sarežģīti jautājumi, kas saistīti ar datu nosūtīšanu no/uz VBTS datu bāzi. Iepriekš minēto apliecina tas, ka ATD vairākkārt ir izvēlējis vietējo IT pakalpojumu sniedzēju VBTS datu bāzes uzturēšanai. Arī pārvaldītāji (un analogiski šajā gadījumā iekārtu apkalpojošie dienesti) izvēlas vietējos IT pakalpojumu sniedzējus, lai nodrošinātu savu iekārtu savietošānu ar VBTS datu bāzi.
- 68 Pārvaldītāju, kas sniedz pakalpojumus Latvijas teritorijā, dalība VBTS ir noteikta ar normatīvajiem aktiem (Lēmuma IV.sadaļas 1.punkts). Līdz ar to lietotājiem nav iespējams izvēlēties citu VBTS datu bāzi, lai atbilstoši normatīvajiem aktiem darbotos pārvaldājumu tirgū Latvijā.
- 69 Līdz ar to, KP secina, ka par konkrēto ģeogrāfisko tirgu nosakāma *Latvijas Republikas teritorija*.

1.3. Secinājumi

- 70 Ņemot vērā iepriekš minēto, par konkrēto tirgu Lietas ietvaros nosakāms *VBTS datu bāzes uzturēšanas pakalpojumu tirgus Latvijas Republikas teritorijā*.

³⁹ Augstākās tiesas Administratīvo lietu departamenta 07.02.2011. spriedums lietā Nr.SKA-17/2011 *Latvijas Valsts radio un televīzijas centrs*. (9.punkts)

⁴⁰ EK 09.09.2014. lēmuma lietā COMP/M.3555-HEWLETT-PACKARD/ SYNSTAR (11.punkts)

2. Dominējošais stāvoklis

- 71 KL 1.panta 1.punktā ir noteikts, ka dominējošais stāvoklis ir „*tirgus dalībnieka vai vairāku tirgus dalībnieku ekonomisks (saimniecisks) stāvoklis konkrētajā tirgū, ja šis dalībnieks vai šie dalībnieki spēj ievērojami kavēt, ierobežot vai deformēt konkurenci jebkurā konkrētajā tirgū pietiekami ilgā laika posmā, darbojoties pilnīgi vai daļēji neatkarīgi no konkurentiem, klientiem, piegādātājiem vai patērētājiem*”.
- 72 Eiropas Savienības tiesa ir atzinusi, ka dominējošais stāvoklis ir uzņēmuma ekonomiska ietekme, kas ļauj tam tirgū traucēt efektīvu konkurenci un līdz zināmai robežai rīkoties neatkarīgi no saviem konkurentiem, klientiem un arī pārējiem patērētājiem.⁴¹
- 73 VBTS datu bāzes uzturēšanas pakalpojumu TTS sniedz ATD, kas valsts vārdā organizē sabiedriskā transporta pakalpojumus maršrutu tīkla reģionālajos starppilsētu nozīmes maršrutos un visos dzelzceļa maršrutos.⁴²
- 74 Lai nodrošinātu VBTS lietotāja (pārvaldātāja) darbību VBTS sistēmā, ir nepieciešama iekārta(-s) (kases parāts, telemātikas iekārta), kas ir savietota ar VBTS datu bāzi. Tādēļ nepieciešama tehniskā risinājuma izstrāde (savietošana), lai nodrošinātu datu nosūtīšanu no/uz VBTS datu bāzi.
- 75 Saskaņā ar MK noteikumu Nr.676 5.punktu VBTS lietotājiem ir pienākums nodrošināt VBTS ietvaros izmantoto iekārtu savietojamību ar VBTS datu bāzi. ATD norāda, ka ar TTS noslēgtajos līgumos par VBTS datu bāzes uzturēšanu pārvaldītāju un citu ieinteresēto personu iekārtu savietošana ar VBTS datu bāzi nav iekļauta. ATD skaidro, ka tai nav paredzēti finanšu līdzekļi VBTS lietotāju izmantoto iekārtu savietošanai ar VBTS datu bāzi. Izmaksas, kas saistītas ar iekārtu savietošanu, no saviem līdzekļiem jāsedz VBTS lietotājiem.⁴³ Arī TTS apliecina, ka savietošanas ar VBTS datu bāzi pakalpojums neietilpst VBTS datu bāzes uzturēšanas pakalpojumu klāstā.⁴⁴
- 76 Viens no savietošanas izstrādes priekšnoteikumiem ir tehniskās informācijas pieejamība par iekārtām, kuras savstarpēji savietojamas, proti, kases aparāts, telemātikas iekārta, VBTS datu bāze. Sniedzot VBTS datu bāzes uzturēšanas pakalpojumu, TTS ir pieejama tehniskā informācija par VBTS datu bāzes uzbūvi un komunikācijas principiem ar citām iekārtām, kas darbojas VBTS. Līdz ar to iekārtu savietošana ir cieši saistīta ar VBTS datu bāzes uzturēšanas pakalpojumu, ko veic TTS, un informāciju, kas pieejama tikai TTS kā uzturētājam.
- 77 Lai nodrošinātu iekārtu savietošanu ar VBTS datu bāzi, citiem tirgus dalībniekiem ir nepieciešama tehniskā informācija no TTS, un pēc tam tie var lemt par savietošanas pakalpojuma sniedzēja izvēli, tajā skaitā savietošanu veikt patstāvīgi vai pirkt IT pakalpojumus, kas nepieciešami iekārtu savietošanai, no TTS. Ja nepieciešamā tehniskā informācija netiek izsniegta un nenotiek sadarbība no TTS puses, tad citu tirgus dalībnieku darbība saistītajos tirgos (kases aparātu un telemātikas iekārtu tirdzniecība un apkalpošana,

⁴¹ Piemēram, Eiropas Savienības tiesas spriedums lietā 27/76 *United Brands pret Komisiju* (65.punkts) vai lietā 85/76 *Hoffmann-La Roche pret Komisiju* (38.punkts)

⁴² Sabiedriskā transporta pakalpojumu likums (5.panta pirmās daļas 2.punkts)

⁴³ ATD 14.02.2012. vēstule Nr.1-06.6/283 KP

⁴⁴ 12.11.2012. TTS pārstāvja sarunu protokols KP

IT pakalpojumi, kas saistīti ar savietošanu) tiek kavēta. Līdz ar to TTS kā VBTS datu bāzes uzturētājs ir neizbēgams darījuma partneris.

- 78 NS nav VBTS lietotājs, bet ir kases aparātu tirgotājs un apkalpojošais dienests, kas sniedz savus pakalpojumus VBTS lietotājiem (pārvadātājiem). NS interese ir nodrošināt, lai tās izplatītie kases aparāti tiktu savietoti ar VBTS datu bāzi un pārvadātājiem atliktu iegādāties NS piedāvātos kases aparātus un noslēgt līgumu par to apkalpošanu, lai pilnvērtīgi darbotos VBTS. Atbilstoši ATD skaidrojumam, ja NS vēlas piedāvāt iegādāties jau ar VBTS datu bāzi savietotus kases aparātus, tad NS jārikojas analogiski kā VBTS lietotājam.⁴⁵
- 79 Kā iepriekš konstatēts Lēmuma 24.rindkopā, tad VBTS datu bāze tika izstrādāta uz programmas „Baltic Lines” pamata. 24.09.2009. ATD noslēdza līgumu ar TTS par VBTS datu bāzes atdalīšanu no „Baltic Lines”.⁴⁶ Pieņemšanas-nodošanas akts par iepriekš minētajiem darbiem parakstīts 18.01.2010., kam pielikumā pievienots, tajā skaitā, TTS izstrādātās programmatūras apraksts, lietošanas pamācības, kā arī programmas izejas kodi elektroniskā formā (CD diskā).⁴⁷
- 80 Tomēr, ATD rīcībā nebija un arī pašreiz nav darbinieku ar speciālām zināšanām un citu tehnisko resursu, lai VBTS lietotājiem sniegtu tehnisko informāciju, kas nepieciešama iekārtu savietošanai ar VBTS datu bāzi. Iepriekš minēto apliecina arī TTS pārstāvis.⁴⁸ Līdz ar to, ATD ikvienu interesentu (arī NS) par savietošanas jautājumiem aicināja vērsties pie TTS⁴⁹, jo, veicot VBTS datu bāzes uzturēšanu, TTS rīcībā bija gan tehniskā informācija, gan speciālisti ar attiecīgajām zināšanām, kas varēja nodrošināt gan informāciju, gan lietotāju iekārtu savietošanu ar VBTS datu bāzi.⁵⁰
- 81 Pierādījumi Lietuvā apliecina, ka TTS varēja izmantot tehnisko informāciju, kas ir tās rīcībā veicot VBTS uzturēšanu. Proti, TTS izstrādāja datu apmaiņas protokolu savām telemātikas iekārtām G-trans830 datu apmaiņai ar VBTS datu bāzi, kā arī risinājumu informācijas nosūtīšanai starp TTS serveri un VBTS datu bāzi, nodrošinot 13.08.2010. sava apkalpotā kases aparāta NEW8110 savietojamību ar VBTS datu bāzi (skatīt V daļas 3.5.punktu).
- 82 Izvērtējot iepriekšminēto, kā arī ņemot vērā šī lēmuma V daļas punktus 3.1. līdz 3.7 konstatēto TTS rīcību, KP secina, ka TTS ir iespēja rīkoties neatkarīgi no ATD, konkurentiem un citām ieinteresētajām personām.
- 83 VBTS uzturētājs tika noskaidrots konkursu rezultātā. TTS piedalījās VBTS datu bāzes izstrādē un TTS jau vairākus gadus (no 09.09.2009. līdz šim brīdim) ir VBTS datu bāzes uzturētājs. TTS kā VBTS datu bāzes uzturētājs un tehniskās informācijas par VBTS datu bāzi turētājs ir neizbēgams VBTS lietotāju un citu ieinteresēto personu darījumu

⁴⁵ 14.03.2012. vēstule Nr.1-06.6/458 KP

⁴⁶ 24.09.2009. Līgums Nr.AD Nr.2009/13 „Par VBTS atdalīšanu no „Baltic Lines” un papildus funkcionalitātes izstrādāšanu”. (Iepirkuma identifikācija Nr.AD Nr.2009/13)

⁴⁷ 18.01.2010. pieņemšanas-nodošanas akts „Par VBTS atdalīšanu no „Baltic Lines” un papildus funkcionalitātes izstrādāšanu”.

⁴⁸ 12.11.2012. TTS pārstāvja sarunu protokols KP

⁴⁹ ATD 11.05.2010. vēstule Nr.1-06.7/889 NS

⁵⁰ 28.03.2012. ATD pārstāvja sarunu protokols ar KP

partneris⁵¹, kas nodrošina TTS tirgus varu VBTS datu bāzes uzturēšanas pakalpojumu tirgū Latvijas Republikas teritorijā.

- 84 Pamatojoties uz minēto KP secina, ka TTS atrodas dominējošā stāvoklī *VBTS datu bāzes uzturēšanas pakalpojumu tirgū Latvijas Republikas teritorijā*.

3. Dominējošā stāvokļa ļaunprātīga izmantošana

- 85 KL 13.pantā pirmā daļā noteikts, ka „*jebkuram tirgus dalībniekam, kas atrodas dominējošā stāvoklī, ir aizliegts jebkādā veidā ļaunprātīgi to izmantot Latvijas teritorijā*”.
- 86 No KL 13.panta pirmās daļas izriet, ka nav aizliegta tirgus dalībnieka atrašanās dominējošā stāvoklī, bet gan šī stāvokļa ļaunprātīga izmantošana. Tirgus dalībnieks dominējošo stāvokli izmanto ļaunprātīgi, ja tiek ietekmēta tirgus struktūra, tādējādi vājinot konkurenci.⁵²
- 87 Dominējošam tirgus dalībniekam ir jāpievērš īpaša uzmanība, lai dominance netiktu izmantota ļaunprātīgi un tā rīcība tirgū būtu objektīvi pamatota. Dominējošā stāvoklī esoša tirgus dalībnieka konkurences rīcība bez objektīvas nepieciešamības vai attaisnojuma ir ļaunprātīga. Objektīva nepieciešamība ir apstākļu kopums, kas saprātīgi attaisno tirgus dalībnieka rīcību.⁵³
- 88 TTS atrašanās dominējošā stāvoklī VBTS datu bāzes uzturēšanas pakalpojumu tirgū Latvijas Republikas teritorijā nav aizliegta, bet ir aizliegts dominējošo stāvokli izmantot ļaunprātīgi.
- 89 Kā norādīts Lēmuma 14.rindkopā, tad Lietas izpētes gaitā KP konstatēja, ka TTS darbības saskatāms KL 13.panta pirmās daļas 1.punkta pārkāpuma pazīmes un KL 13.panta pirmās daļas 2.punkta pārkāpuma pazīmes, kas analizētas Lēmuma V.sadaļā (3.1.–3.7.apakšpunkti).

3.1.TTS atteikums NS sniegt tehnisko informāciju

- 90 Ņemot vērā kases aparātu programmatūras izstrādi un pilnveidošanu, NS 13.04.2010. vērsās pie ATD, ar lūgumu sniegt informāciju par datu apmaiņas veidu (formātu) ar VBTS datu bāzi.⁵⁴ NS lūdza ATD sniegt tehnisku informāciju, kas nepieciešama, lai nodrošinātu datu plūsmu no NS kases aparāta BSA-5 uz VBTS datu bāzi.
- 91 ATD skaidroja, ka, ja NS vēlas VBTS lietotājiem piedāvāt jaunu kases aparātu BSA-5, tad vispirms to nepieciešams savietot ar VBTS datu bāzi. Jautājumi, kas saistīti ar kases aparāta BSA-5 savietošanas moduļa izstrādi, NS risināmi ar TTS. Pēc tam starp NS, ATD

⁵¹ EK *Clearstream lietā* atzina, ka Clearstream Banking AG atrodas dominējošā stāvoklī konkrētajā tirgū, atsakot bankai Euroclean Bank SA vērtspapīru klīringa un norēķinu pakalpojumu starpvalstu tirgos. EK konstatēja, ka Clearstream Banking AG ir „*neizbēgams darījumu partneris*” („*unavoidable trading partner*”), jo bankai Euroclean Bank SA nebija iespēja saņemt pakalpojumu ne no viena cita pakalpojumu sniedzēja. (EK 02.06.2004. lēmumā lietā COMP/38.096 *Clearstream* (20.rindkopa))

⁵² Augstākās tiesas Senāta administratīvo lietu departamenta 15.01.2007. spriedums lietā Nr.SKA15/2007 *Rīmaida* (11.3.punkts)

⁵³ Augstākās tiesas Senāta administratīvo lietu departamenta 15.10.2010. spriedums lietā Nr.SKA-370/2010 *Latvijas raidorganizāciju asociācija* (9.un 10.punkts)

⁵⁴ NS 13.04.2010. vēstule Nr.16 ATD

un TTS jāslēdz trīspusējs līgums par izstrādātā kases aparāta BSA-5 savietošanas moduļa pievienošanu VBTS datu bāzei.⁵⁵

- 92 NS norādīja, ka tehnisko informāciju, kas nepieciešama savietošanai ar VBTS datu bāzi, vēlas saņemt nevis no TTS, bet ATD.⁵⁶ Uz to ATD skaidroja, ka VBTS datu bāzes uzturēšanu veic TTS, kas var izstrādāt programmatūru. Šāda programmatūra spētu uztvert un apstrādāt VBTS ietvaros izmantoto pārvadātāju iekārtu protokolus un nodrošināt datu apmaiņu ar VBTS datu bāzi. Papildus ATD lūdza NS iesniegt kases aparāta BSA-5 datu pārraides tehnisko dokumentāciju.⁵⁷
- 93 KP secina, ka NS sākotnēji vērsās pie ATD ar lūgumu sniegt tehnisko informāciju, lai savietotu kases aparātu BSA-5 ar VBTS datu bāzi. ATD iepriekš minēto tehnisko informāciju NS neizsniedza, bet informēja, ka savietošanas jautājumi risināmi ar TTS. ATD lūdza NS sniegt par kases aparāta BSA-5 datu pārraides tehnisko dokumentāciju TTS, lai TTS būtu iespējams izstrādāt kases aparāta BSA-5 savietošanas moduli.
- 94 KP konstatē, ka TTS neizsniedza NS tehnisko informāciju, kas nepieciešama lai veiktu datu nosūtīšanu no/uz VBTS datu bāzi, kā arī nenorādīja ATD, ka TTS var izsniegt tehnisko informāciju, lai NS savām iekārtām varētu izstrādāt savietošanas ar VBTS datu bāzi moduli. Neizsniedzot tehnisko informāciju par datu nosūtīšanu no/uz VBTS datu bāzi, TTS bija vienīgā, kurai bija iespēja izstrādāt tehnisko risinājumu NS iekārtām, lai tās savietotu ar VBTS datu bāzi, tādējādi padarot sevi par neizbēgamu darījumu partneri ikvienam, kas savas iekārtas vēlas savietot ar VBTS datu bāzi.

3.2.TTS atteikums NS sniegt savietošanas pakalpojumu

- 95 No NS saņemto kases aparāta BSA-5 datu pārraides tehnisko dokumentāciju ATD 17.09.2010. pārsūtīja TTS, lūdzot ar to iepazīties un informēt, vai tā ir pietiekama kases aparāta BSA-5 savietošanas moduļa ar VBTS datu bāzi izstrādei.⁵⁸ TTS 30.09.2010. informēja NS un ATD, ka NS sniegtā tehniskā informācija ir pietiekama, lai uzsāktu kases aparāta BSA-5 savietošanas moduļa projekta izstrādi. TTS papildus norādīja uz tikšanās nepieciešamību ar NS, lai vienotos par jautājumiem saistībā ar savietošanas moduļa izstrādes termiņu un izmaksām.⁵⁹
- 96 Saskaņā ar TTS sniegtajiem aprēķiniem NS un ATD tika informēti, ka kases aparāta BSA-5 savietošanas moduļa izstrāde aizņemtu trīs kalendāros mēnešus un 291 darba stundu, kas pēc TTS vienas stundas likmes (20LVL), kopā izmaksātu 5820LVL (neieskaitot PVN). Izmaksās iekļautas programmētāju, projektu vadītāju un administratīvo darbu stundas.⁶⁰
- 97 TTS skaidro, ka pastāvēja vairāki varianti kā savietot kases aparātu BSA-5 ar VBTS datu bāzi un sīkāk skaidro divas iespējas.⁶¹ Pirmkārt, varēja veikt izmaiņas kases aparāta BSA-5 programmnodrošinājumā. Otrkārt, veikt izmaiņas TTS apkalpoto telemātikas iekārtu

⁵⁵ ATD 11.05.2010. vēstule Nr.1-06.7/889 NS

⁵⁶ NS 18.05.2010. vēstule Nr.19 ATD

⁵⁷ ATD 20.08.2010. vēstule Nr.1-06.7/1524 NS

⁵⁸ ATD 17.09.2010. vēstule Nr.1-06.7/1661 NS

⁵⁹ TTS 30.09.2010. vēstule Nr.0111010 NS un ATD

⁶⁰ TTS 19.10.2010. vēstule Nr.011010 NS un ATD

⁶¹ TTS 19.07.2013. vēstule Nr.190713/A-1 KP

programmnodrošinājumā. TTS norāda, ka sarakstē NS lūdzis norādīt cenu un termiņus, kādos iespējams veikt kases aparāta BSA-5 savietošanas moduļa izstrādi. TTS skaidro, ka attiecīgi NS ticis informēts par termiņiem un cenu kases aparāta BSA-5 savietošanas moduļa izstrādei, ja izmaiņas tiktu veiktas TTS telemātikas iekārtas programmnodrošinājumā.⁶²

- 98 TTS norāda, ka savietošanas modulis, ko tika piedāvāts izstrādāt NS, nodrošinātu datu apmaiņu starp kases aparātu BSA-5 un TTS apkalpoto telemātikas iekārtu, analogiski kā starp kases aparātu BSA-4 un telemātikas iekārtu G-trans830. Datu apmaiņa ar VBTS datu bāzi nebūtu šī savietošanas moduļa funkcija, jo datu nosūtīšanu uz VBTS datu bāzi nodrošina TTS apkalpotā telemātikas iekārta. TTS skaidro, ka telemātikas iekārtas pamata programmnodrošinājuma izmaiņas nebija nepieciešamas un nebija paredzētas TTS piedāvājumā.⁶³
- 99 KP norāda, ka NS gribēja ar VBTS datu bāzi savietot jaunās paaudzes kases aparātu ar GPS/GPRS moduli (BSA-5). Šādam kases aparātam savietošana ar TTS apkalpoto telemātikas iekārtu nebija nepieciešama, lai nodrošinātu datu plūsmu no/uz VBTS datu bāzi. Tomēr, TTS kā vienīgo iespēju piedāvāja izstrādāt kases aparāta BSA-5 savietojamību ar VBTS datu bāzi, izmantojot TTS apkalpoto telemātikas iekārtu, nepiedāvājot citas alternatīvas.
- 100 Tā kā NS netika sniegta tehniskā informācija, bet bija nepieciešams nodrošināt kases aparāta BSA-5 savietojamību ar VBTS datu bāzi, NS apstiprināja TTS un ATD, ka piekrīt slēgt līgumu par kases aparāta BSA-5 savietošanas moduļa izstrādi, un lūdza sagatavot un atsūtīt minētā līguma projektu.⁶⁴ NS atkārtoti 23.11.2010. vērsās pie ATD, lai noskaidrotu, kādēļ TTS nav sagatavojis līguma projektu un/vai tehnisko uzdevumu kases aparāta BSA-5 savietošanas moduļa izstrādes projekta realizācijai.⁶⁵ ATD nebija informācijas par šādu TTS rīcību, līdz ar to TTS par to tika lūgts skaidrojums.⁶⁶
- 101 Kā iemeslu pārtraukt kases aparāta BSA-5 savietošanas moduļa izstrādi TTS norādīja mutiski saņemtu informācija no ATD par nākotnes plāniem izstrādāt vienotu standartu datu apmaiņai ar VBTS datu bāzi - Vārteju.⁶⁷ TTS apgalvoja, ka kases aparāta BSA-5 savietošanas moduļa izstrāde aizņemtu tik pat daudz laika un citu resursu, kā Vārtejas izstrāde, kā arī būtiski kavētu Vārtejas izstrādi, un TTS ieskatā ierobežotu citus tirgus dalībniekus.⁶⁸
- 102 Ņemot vērā iepriekš minēto, KP konstatē TTS atteikumu veikt NS kases aparāta BSA-5 savietošanas pakalpojumu ar VBTS datu bāzi. Savietošanas moduļa projekta izstrāde tika pārtraukta pēc mutiskas informācijas saņemšanas no ATD saistībā ar plāniem izstrādāt vienotu datu pārraides standartu – Vārteju. Vienlaicīgi secināms, ka TTS nav informējis ne ATD, ne NS par savu lēmumu pārtraukt savietošanas moduļa projekta izstrādi un novilcinājis līguma noslēgšanu ar NS divus mēnešus no 30.09.2010. līdz 23.11.2010.

⁶² TTS 14.07.2013. vēstule Nr.140613/A-1 KP

⁶³ Turpat.

⁶⁴ NS 21.10.2010. vēstuli Nr.45 TTS un ATD

⁶⁵ NS 23.11.2010 vēstule Nr.50 ATD

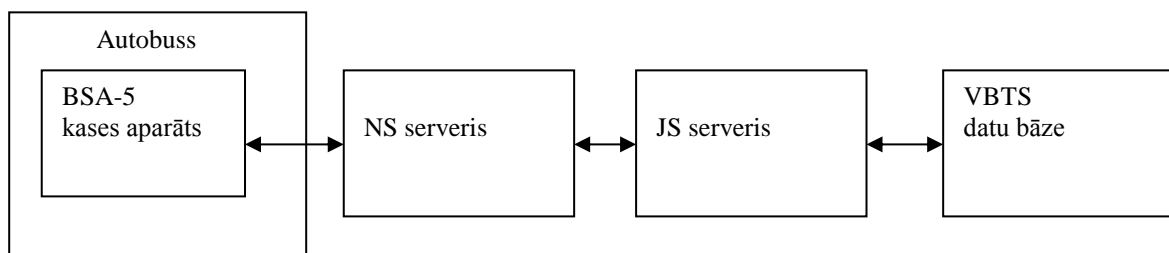
⁶⁶ ATD 21.12.2010. vēstule Nr.1-06.7/2239 TTS

⁶⁷ TTS 10.01.2011. vēstule ATD

⁶⁸ TTS 14.03.2012. vēstule Nr.140312/KP-1

3.3.Vārtejas izstrāde kā iemesls savietošanas pakalpojuma atteikumam

- 103 Pirmo reizi par ATD plāniem izstrādāt Vārteju NS tika informēts 21.12.2010.⁶⁹ Pēc tam NS vairākkārt vērsies pie ATD, lai noskaidrotu, kad tiks pabeigta Vārtejas izstrāde.⁷⁰ Dokumenta projekts, kurā ietverta tehniskā informācija par Vārteju, pārvadātājiem tika nosūtīta 19.10.2011. un tajā tika lūgts arī izteikt viedokli par Vārtejas projektu.⁷¹
- 104 Vārtejas izstrādi ATD 11.08.2011. uzdeva TTS kā papildus darbu saskaņā ar 30.11.2010. līgumu par VBTS uzturēšanu.⁷² Darbi TTS bija jāizpilda līdz 01.10.2011., tomēr to izpildes termiņš tika pagarināts vairākas reizes. Pirmkārt, darbu izpildes gaitā notika būtiskas izmaiņas TTS vadošajā un tehniskajā personālā. Otrkārt, darbus nācās uz laiku apturēt, lai sagatavotu VBTS datu bāzes sistēmas migrāciju uz jauniem serveriem. Treškārt, TTS bija nepieciešams izveidot un konfigurēt neatkarīgu komunikācijas serveri, lai nodrošinātu kases aparāta BSA-4 un TTS apkalpotās telemātikas ierīces (G-trans803) korektu darbību ar Vārteju.⁷³
- 105 Pieņemšanas-nodošanas akts par darbiem, kas saistīti ar Vārtejas izveidi ATD un TTS parakstīja 07.08.2012.⁷⁴ ATD norāda, ka datu apmaiņa ar VBTS datu bāzi, izmantojot Vārteju, notiek no 2013.gada janvāra, pakāpeniski pieslēdzot ierīces pārvadātāju izvēlētiem komunikāciju serveriem.⁷⁵ Gan ATD⁷⁶, gan TTS⁷⁷ norāda, ka pēc Vārtejas izstrādes nekādas sūdzības par tās darbību nav saņemtas. Darba procesā vienīgi risināti dažādi jautājumi ar SIA „Karšu izdevniecība Jāņa sēta” (‘JS’) speciālistiem.
- 106 JS norāda, ka pēc A/S „CATA” (pārvadātāja, kas izmantoja NS apkalpotos kases aparātus) pieprasījuma JS izstrādāja programmatūru, kas nodrošināja datu plūsmu no/uz VBTS datu bāzi caur Vārteju. Lai to izdarītu JS vērsās pie ATD un saņēma Vārtejas tehniskās specifikācijas dokumentāciju. JS izstrādātais risinājums NS paredzēja, ka informācija no kases aparāta BSA-5 pa GPRS kanālu nonāca NS serverī, tālāk tiktu nosūtīta uz JS serveri, bet pēc tam, izmantojot Vārteju, tiktu nosūtīta uz VBTS datu bāzi (skatīt 5. attēlu)⁷⁸.

5.attēls. JS izstrādātais risinājums

⁶⁹ ATD 21.12.2010 vēstule Nr.1-06.7/2238 NS

⁷⁰ NS pārstāvja 27.05.2011. e-pasts ATD pārstāvim, 01.06.2011. e-pasts, 05.07.2011 e-pasts

⁷¹ ATD pārstāvja 19.10.2011. e-pasts pārvadātājiem

⁷² 11.08.2011. Pasūtījums Nr.2 ‘Par papildus darbiem saskaņā ar 2010.gada 30.novembra līgumu Par VBTS uzturēšanu

⁷³ ATD 14.03.2012. vēstule Nr.1-06.6/458 KP

⁷⁴ ATD 16.08.2013. vēstule Nr.1-06.6/1802 KP

⁷⁵ Turpat.

⁷⁶ Turpat.

⁷⁷ TTS 14.07.2013. vēstulē Nr.140613/A-1 KP

⁷⁸ JS 30.09.2013. vēstule Nr.66 KP

- 107 Vārtejas tehniskās specifikācijas dokumentācija nebija sagatavota atbilstoši ‘labās prakses standartiem’, tas ir, nesaturēja komandu skaidrojumu sasaistē ar reālajiem biļešu tirdzniecības procesiem. Līdz ar to, JS pastāvēja objektīvas grūtības izstrādāt programmatūru datu nosūtīšanai no/uz VBTS datu bāzi. Neskaidrību gadījumos JS vērsās pie ATD, kas tālāk JS jautājumus pārsūtīja TTS speciālistiem, no kuriem atbildes uz uzdotajiem jautājumiem tika saņemtas.⁷⁹
- 108 JS programmatūras izstrādes darbi tika pabeigti 06.06.2013. Izmantojot izstrādāto programmatūru, JS testa režīmā datus no sava servera bija iespējams nosūtīt uz VBTS datu bāzi caur Vārteju. Tomēr, tā kā JS nav noslēgts līgums ne ar NS, ne A/S „CATA”, tad JS pašlaik neveic datu nosūtīšanu uz VBTS datu bāzi, izmantojot Vārteju.⁸⁰
- 109 Savukārt, NS norāda, ka joprojām neizmanto Vārteju, lai veiktu datu nosūtīšanu no NS servera, kur uzkrāti dati no kases aparātiem BSA-5, uz VBTS datu bāzi, jo nav pieejama pilnīga Vārtejas tehniskā specifikācija.⁸¹
- 110 KP secina, ka Vārtejas izstrāde vērtējama kā objektīvs iemesls individuāla kases aparāta BSA-5 savietošanas moduļa projekta izstrādes pārtraukšanai, kas nodrošinātu iespēju jebkuram interesentam pēc vienotiem standartiem nosūtīt datus no/uz VBTS datu bāzi. Tomēr, savietošanas moduļa izstrādes pārtraukšana nenozīmēja, ka TTS nebija iespējams izsniegt tehnisko informāciju, lai NS būtu iespējams patstāvīgi izstrādāt kases aparāta BSA-5 savietojumu ar VBTS datu bāzi vēl pirms Vārtejas izstrādes. Turklāt, būtisks ir fakts, ka pirms tika pabeigta Vārtejas izstrāde, TTS jau bija izstrādājis tehnisko risinājumu darbībai VBTS savam piedāvātajam kases aparātam NEW 8110 ar iebūvēto GPS/GPRS moduli, gūstot konkurences priekšrocības.
- 111 Papildus KP ņem vērā, ka gan ATD, gan TTS norāda uz pašreizēju Vārtejas darbību. To apliecina arī JS norādītais, ka izdevies izstrādāt programmatūru, kas nodrošina datu nosūtīšanu no JS servera uz VBTS datu bāzi. Tas liecina, ka pašreiz Vārteju ir iespējams izmantot datu nosūtīšanai uz VBTS datu bāzi. KP rīcībā nav pamatotu pierādījumu par ļaunprātīgām darbībām, kas kavētu citus tirgus dalībniekus izmantot Vārteju un darboties saistītajos tirgos.

3.4.TTS atteikums citiem tirgus dalībniekiem sniegt savietošanas pakalpojumu

- 112 Bez NS, lūgumu savietot iekārtas ar VBTS datu bāzi izteikuši arī kases aparātu⁸² un telemātikas iekārtu⁸³ apkalpojošie tirgus dalībnieki. Visos šajos gadījumos ATD lūdzis ar jautājumiem par iekārtu savietošanas iespējām ar VBTS datu bāzi vērsties sākotnēji pie VBTS datu bāzes izstrādātāja (šajos darbos piedalījās arī TTS) vai pie VBTS datu bāzes uzturētāja, kad 09.09.2009. par šo pakalpojumu tika noslēgts līgums ar TTS.

⁷⁹ Turpat.

⁸⁰ Turpat.

⁸¹ NS 20.08.2013. vēstule KP

⁸² SIA „ERGS” 09.12.2008. vēstule ATD

⁸³ 01.12.2008. IS vēstule Nr.2008/12/1-52 ATD

Lūgums savietot kases aparātu

- 113 SIA „ERGS” kā kases aparātu OKA PL(b) apkalpojošais serviss vērsies pie ATD ar lūgumu nodrošināt piekļuvi VBTS datu bāzei. ATD, sadarbībā ar VBTS izstrādātāju, apņēms SIA „ERGS” nodrošinās piekļuvi VBTS datu bāzei, ja SIA „ERGS” uzņemsies atbildību par sagatavoto un ievadīto (nosūtīto) datu savietojamību ar VBTS datu bāzi un apņemsies segt radušos zaudējumus sistēmas traucējumu un datu bojājumu gadījumā.⁸⁴
- 114 Pārvadātāji, kas izmantoja SIA „ERGS” piedāvātos kases aparātus bija gan SIA „Brocēnu ceļš”, gan SIA „VIDLATAUTO”.
- 115 SIA „Brocēnu ceļš” vērsās pie ATD norādot, ka noslēdzis līgumu ar TTS par autobusu aprīkošanu ar telemātikas iekārtām, kuras tehnisku iemeslu dēļ nebija iespējams savietot ar SIA „Brocēnu ceļš” izmantotajiem OKA PL(b) kases aparātiem, ko apkalpo SIA „ERGS”. SIA „Brocēnu ceļš” lūdz ATD norādīt, līdz kuram datumam nepieciešams nodrošināt pieslēgumu VBTS datu bāzei, lai lemtu par sadarbības turpināšanu ar SIA „ERGS” vai pieņemtu lēmumu par citu kases aparātu iegādi.⁸⁵ ATD skaidro, ka tās rīcībā ir informācija par problēmām saistībā ar SIA „ERGS” kases aparātiem. Tomēr, jautājumu par jaunu kases aparātu iegādi nav nepieciešams risināt, jo TTS telemātikas iekārtu un SIA „ERGS” kases aparātu savietošanas darbu pabeigšana paredzēta mēneša laikā.⁸⁶
- 116 Saskaņā ar Lietā iegūto informāciju SIA „Brocēnu ceļš” vairs nenodarbojas ar pārvadājumiem reģionālajos vietējas un reģionālajos starppilsētu nozīmes maršruta tīklos.
- 117 SIA „VIDLATAUTO” norādījis, ka sākotnēji izmantojis SIA „ERGS” piedāvātos kases aparātus, bet šie kases aparāti nespēja nodrošināt darbību VBTS.⁸⁷ Pēc sadarbības pārtraukšanas ar SIA „ERGS”, SIA „VIDLATAUTO” izvēlējās TTS apkalpoto NEW8110.⁸⁸ SIA „VIDLATAUTO” ir pirmais pārvadātājs, kas sāka izmantot NEW8110⁸⁹, savukārt, SIA „ERGS” kases aparāti OKA PL(b) VBTS sistēmā nedarbojas.⁹⁰
- 118 KP secina, ka SIA „ERGS” apkalpoto kases aparātu OKA PL(b) savietošana ar TTS apkalpotajām G-trans830 nav notikusi. Līdz ar to, SIA „ERGS” nespēja nodrošināt darbību VBTS. SIA „ERGS” klientam SIA „VIDLATAUTO” bija nepieciešams meklēt citu komersantu, no kā iegādāties kases aparātus, lai izpildītu MK noteikumu Nr.676 prasības un darbotos VBTS. Informācija, ka SIA „VIDLATAUTO” meklē darījumu partneri kases aparātu iegādei, radīja iespēju TTS piedāvāt savu kases aparātu NEW8110, par ko liecina fakts, ka SIA „VIDLATAUTO” ir pirmais pārvadātājs, kas sāka izmantot NEW8110 VBTS ietvaros.

⁸⁴ ATD 15.12.2008. vēstule Nr.1-06.3/2557 SIA „ERGS”

⁸⁵ SIA „Brocēnu ceļš” 19.11.2009. vēstule ATD

⁸⁶ ATD 15.12.2009. vēstule Nr.1-06.3/2726 SIA „Brocēnu ceļš”

⁸⁷ 28.08.2013. SIA „VIDLATAUTO” vēstule Nr.1-1/082801 KP

⁸⁸ Turpat.

⁸⁹ TTS 14.07.2013. vēstulē Nr.140613/A-1 KP

⁹⁰ ATD 16.08.2013. vēstule Nr.1-06.6/1802 KP , TTS 14.07.2013. vēstulē Nr.140613/A-1 KP un NS 20.08.2013. vēstule KP

Lūgums savietot telemātikas iekārtu

- 119 SIA „Intelligent Systems” (turpmāk – IS), savukārt, nodarbojas ar GPS transporta uzraudzības sistēmu izstrādi, ieviešanu, uzturēšanu un lūdza ATD skaidrot, kādā veidā VBTS datu bāzes ietvaros plānots saņemt datus par autobusus tirgotajām biļetēm un autobusa atrašanās vietu.⁹¹ Līdzīgi kā SIA „ERGS” gadījumā, ATD norādījis IS, ka ATD sadarbībā ar VBTS izstrādātāju nodrošinās IS piekļuvi VBTS datu bāzei, ja uzņēmums uzņemsies atbildību par sistēmā sagatavoto un ievadīto (nosūtīto) datu savietojamību ar VBTS datu bāzi un apņemas segt radušos zaudējumus sistēmas traucējumu un datu bojājumu gadījumā.⁹²
- 120 IS informējis ATD, ka var nodrošināt MK noteikumu Nr.676 prasības un lūdza izveidot pieeju datu ievadei VBTS datu bāzē, kā arī sniegt informāciju par datu formātu, kādā dati jāsūta uz VBTS datu bāzi.⁹³ Tātad, līdzīgi kā NS gadījumā, arī IS lūdza tehnisku informāciju, kas nepieciešama, lai no telemātikas iekārtas nodrošinātu datu plūsmu no/uz VBTS datu bāzi.
- 121 Pirms atbildes vēstules nosūtīšanas IS, TTS pārstāvis nosūtīja ATD pārstāvim e-pasta vēstuli ar sekojošu informāciju: „(..) *Doma tāda, ka dažādiem produktiem ir dažādi protokoli, un līdz ar to katram produktam savietojamība jāizstrādā individuāli, lai saprastu vai protokols ietver visu nepieciešamo informāciju, cik daudz laika vajadzēs izstrādāt un cik tas maksās lūdzam sazināties ar TTS.(..)*”⁹⁴
- 122 KP par svarīgu uzskata norādīt, ka ATD pie TTS šajā gadījumā vērsies vēl pirms 09.09.2009., kad starp ATD un TTS tika noslēgts līgums par VBTS uzturēšanu. Šajā laikā TTS bija piesaistīts pie VBTS datu bāzes izstrādes darbiem. Līdz ar to, jau VBTS datu bāzes izstrādes laikā ATD vērsās pie TTS, lai noskaidrotu, ko atbildēt interesentiem saistībā ar iekārtu savietošanos ar VBTS datu bāzi iespējām. TTS, ņemot vērā savu darbību telemātikas iekārtu tirgū, norādīja ATD uz sev vēlamu kārtību, kādā jārisina iekārtu savietošanos jautājumi ar VBTS datu bāzi. Tas ir, norādīja, ka savietošanos jautājumos ar VBTS datu bāzi jāvēršas pie TTS. ATD šādu TTS piedāvātu kārtību pieņēma un tālāk par to informēja jebkuru interesentu, kas vēlējās savas iekārtas pieslēgt pie VBTS datu bāzes.
- 123 Sekojoši, ATD atbildes vēstulē IS lūdz vērsties pie TTS, lai pārliecinātos par iespējām savietot savas telemātikas iekārtas ar VBTS datu bāzi, kā arī, atbilstoši iepriekš minētajam e-pastam, iekļauts TTS norādītais. „Vēršam Jūsu uzmanību uz to, ka dažādu GPS ierīču ražotājiem ir dažādi datu pārraides protokoli un tie tiek izstrādāti katrai iekārtai individuāli par ieinteresētās personas (piemēram, GPS ierīces ražotājs, pārstāvis) līdzekļiem. Tāpēc, vērtējot Jūsu uzņēmuma piedāvāto telemātikas iekārtu ar GPS/GPRS moduli savietojamību ar VBTS datubāzi, iesakām nepieciešamības gadījumā pie VBTS izstrādātāja vienlaikus novērtēt iespējamās ierīču savietojamības izmaksas, laika ietilpību utml. Norādām, ka ATD datu bāzes (VBTS) un Jūsu uzņēmuma programmatūras savietojamībai izstrādāto

⁹¹ 01.12.2008. IS vēstule Nr.2008/12/1-52 ATD

⁹² ATD 15.12.2008. vēstulē Nr.1-06.3/2556 IS

⁹³ IS 02.07.2009. vēstulē Nr.2009/1-55 ATD

⁹⁴ TTS 05.08.2009 e-pasts ATD

darba uzdevumu nepieciešams saskaņot ar ATD.”⁹⁵ Tas nozīmē, ka ATD atbilžu sagatavošanā piedalījās TTS.

- 124 Papildus ATD lūdz TTS sniegt atzinumu par iespējām savietot ar VBTS datu bāzi IS telemātikas iekārtas.⁹⁶ ATD norāda, ka pēc šīs sarakstes IS pie ATD nav vērsusies.⁹⁷
- 125 Tomēr, KP rīcībā ir informācija par IS sūtītu vēstuli ATD (turpmāk – IS Vēstule), kurā norādīts, ka IS pēc ATD ieteikuma sazinājusies ar TTS. IS norāda, ka TTS atteikusies sniegt IS tehnisko informāciju (datu pārraides protokolu), kas ļautu IS izstrādāt tehnisko risinājumu datu plūsmas nodrošināšanai no/uz VBTS datu bāzi. Tā kā TTS nesniedza IS tehnisko informāciju, tad vēl TTS kā VBTS uzturētāja varēja pati nodrošināt IS telemātikas iekārtas savietošanu ar VBTS datu bāzi. Tomēr, tā vietā TTS pieprasīja IS apkalpoto telemātikas iekārtu tehnisko informāciju (datu pārraides protokolu), tā radot iespēju veidot atzinumu, ka IS telemātikas iekārtas neatbilst MK noteikumu Nr.676 prasībām, lai darbotos VBTS.⁹⁸ IS Vēstules tekstā norādīts, ka tiek sniegta atbilde uz 07.08.2009. ATD vēstuli Nr.1-06.3/1811. IS pieļāvis kļūdu IS Vēstules sākumā kā atbildes datumu norādot 02.07.2009. Precīzu IS Vēstules nosūtīšanas datumu nav iespējams noteikt, bet tas nav ātrāks par 07.08.2009., uz kuru IS Vēstule atsaucas. Pēc IS Vēstules saņemšanas ATD nav sniegusi atbildi.
- 126 KP secina, ka IS līdzīgi kā NS lūdza ATD tehnisku informāciju, lai savietotu savas apkalpotās telemātikas iekārtas ar VBTS datu bāzi, kas netika sniegta, bet savietošanas jautājumos tika lūgts griezties pie TTS. Arī TTS atteicās sniegt IS tehnisko informāciju, liekot saprast, ka savietošanas moduļa IS telemātikas iekārtām ar VBTS datu bāzi izstrādātājs būs vienīgi TTS. Neatbildot uz IS vēstuli, ATD apstiprināja TTS norādīto, ka savietojuma izstrādātājs ar VBTS datu bāzi var būt vienīgi TTS. IS telemātikas iekārtas tā arī netika savietotas ar VBTS datu bāzi, liedzot IS iespēju tās piedāvāt pārvadātājiem lietošanai VBTS.

3.5.Kases aparāta NEW8110 savietošana

- 127 TTS kā kases aparāta NEW8110 izplatītājs un apkalpojošais dienests saskaņā ar VID publiskajā datu bāzē 29.11.2013. pieejamo informāciju tika reģistrēts 17.03.2010. Par izstrādāto kases aparāta NEW8110 testa savietojamību ar VBTS datu bāzi TTS informēja ATD jau pēc mazāk kā pieciem mēnešiem (13.08.2010.)⁹⁹ Svarīgi arī norādīt, ka kases aparāts NEW8110 savietots ar VBTS datu bāzi pirms 11.08.2011., kad ATD uzdeva Vārtejas izstrādi TTS.¹⁰⁰
- 128 TTS skaidro ATD, ka kases aparāta NEW8110 savietošanai ar VBTS datu bāzi ir veltījusi 291 speciālistu darba stundu, kas pēc TTS vienas stundas likmes ir (20 LVL), un sastāda

⁹⁵ ATD 07.08.2009 vēstule Nr.1-06.3/1811 IS

⁹⁶ ATD 07.08.2009 vēstule Nr.1-06.3/1812 TTS

⁹⁷ 11.12.2009. Sabiedriskā transporta daļas vadītāja vietnieces I.J. sniegtais viedoklis Sabiedriskā transporta daļas vadītājam R.T.

⁹⁸ IS atbilde uz 07.08.2009. vēstuli Nr.1-06.3/1811 ATD

⁹⁹ TTS 13.08.2010. vēstule Nr.010810 ATD

¹⁰⁰ 11.08.2011. Pasūtījums Nr.2 ‘Par papildus darbiem saskaņā ar 2010.gada 30.novembra līgumu Par VBTS uzturēšanu

5820 LVL (neieskaitot PVN) lielas izmaksas. Šajās izmaksās TTS iekļāvis programmētāju, projektu vadītāju un administratīvo darbu stundas. TTS norāda, ka izmaksas, kas saistītas ar kases aparāta NEW8110 savietošanu ar VBTS datu bāzi sedz no saviem līdzekļiem, uzskatot to par būtisku ieguldījumu kases aparāta NEW8110 veiksmīgai virzīšanai tirgū. TTS norāda, ka kases aparātu jau prezentējis vairākiem pasažieru pārvadātājiem, kas izrādījuši interesi par jauno produktu, kā arī tikusi uzsākta kases aparāta NEW8110 testēšana reālajā vidē.¹⁰¹

- 129 TTS pārstāvis skaidro, ka sākotnēji kases aparāts NEW8110 darbojās paralēli telemātikas iekārtām G-trans803. No TTS servera dati tika pārraidīti uz VBTS datu bāzi, izmantojot telemātikas iekārtas G-trans803 datu pārraides protokolu. Paralēli no autobusā uzstādītās telemātikas iekārtas atrašanās koordinātas tika sūtītas tieši uz VBTS datu bāzi, izmantojot telemātikas iekārtas G-trans803 datu pārraides protokolu.¹⁰² Līdz Vārtejas izstrādei informāciju no kases aparāta NEW8110 uz VBTS datu bāzi varēja nosūtīt gan savienojumā ar telemātikas iekārtu G-trans803, gan bez tās.¹⁰³
- 130 TTS izstrādātais savietojamības princips ar VBTS datu bāzi paredzēja, ka dati no kases aparāta NEW8110 vispirms tiek nosūtīti uz TTS serveri un pēc tam pārsūtīti uz VBTS datu bāzi. Savukārt, reisu tarifu tabulu dati no VBTS datu bāzes tika nosūtīti uz TTS uzturēto serveri un pēc tam pārsūtīti uz attiecīgo NEW8110 kases aparātu.¹⁰⁴ (Skatīt iepriekš 3.attēlu)
- 131 ATD norāda, ka par saviem līdzekļiem nav veikusi kases aparāta NEW8110 savietošanu ar VBTS datu bāzi.¹⁰⁵ ATD nav noslēgts arī līgums ar TTS par kases aparāta NEW8110 pievienošanu VBTS datu bāzei. Vēl jo vairāk, ATD rīcībā nav nedz informācijas par to, kā notika kases aparāta NEW8110 savietošana ar VBTS datu bāzi, nedz tehnisko cilvēku, kas to varētu pārbaudīt.¹⁰⁶
- 132 ATD skaidro, ka TTS tehniskie speciālisti, kas veic VBTS datu bāzes uzturēšanu, apgalvo, ka kases aparāts NEW8110 nodrošina datu plūsmu no/uz VBTS datu bāzi, izmantojot savas apkalpotās telemātikas iekārtas (G-trans830) datu pārraides protokolu. ATD nevar izskaidrot, kā tehniski notika kases aparāta NEW8110 savietošana ar VBTS datu bāzi.¹⁰⁷ Tātad, izmantojot sev pieejamo telemātikas iekārtas G-trans803 datu pārraides protokolu, TTS savietoja kases aparātu NEW8110 ar VBTS datu bāzi par to tikai informējot ATD pēc tam, kad savietošana jau faktiski bija notikusi.
- 133 Iepriekš minēto apliecina arī TTS pārstāvis norādot, ka līdz Vārtejas izstrādāšanai, jaunu iekārtu savietot ar VBTS varēja tikai TTS, kuras rīcībā bija datu pārraides protokols, kas ir TTS telemātikas iekārtas G-trans803 neatņemama sastāvdaļa.¹⁰⁸ Līdz ar to, TTS rīcībā esošais telemātikas iekārtas (G-trans830) datu pārraides ar VBTS protokols, kā arī zināšanas par VBTS datu bāzes uzbūvi un tehniskajiem risinājumiem bija tehniskā

¹⁰¹ TTS 13.08.2010. vēstule Nr.010810 ATD

¹⁰² 12.11.2012. TTS pārstāvja sarunu protokols ar KP

¹⁰³ ATD 14.02.2012. vēstule Nr.1-06.6/283 KP

¹⁰⁴ TTS 13.08.2010. vēstule Nr.010810 ATD

¹⁰⁵ ATD 20.08.2010. vēstule Nr.1-06.7/1524 NS

¹⁰⁶ 28.03.2012. ATD pārstāvja sarunu protokols ar KP

¹⁰⁷ Turpat.

¹⁰⁸ 12.11.2012. TTS pārstāvja sarunu protokols ar KP

informācija, kas tai radīja priekšrocību pār citiem konkurentiem, kas arī gribēja savietot savas iekārtas ar VBTS datu bāzi.

- 134 KP secina, ka TTS kā VBTS uzturētāja rīcībā jau bija tehniskā informācija par VBTS datu bāzes uzbūvi un tehniskajiem risinājumiem, kā arī telemātikas iekārtas G-trans803 datu pārraides protokols, lai neatkarīgi savietotu kases aparātu NEW8110 tieši ar VBTS datu bāzi bez telemātikas iekārtas G-trans830 starpniecības vēl pirms Vārtejas izstrādes. Tajā pat laikā NS tika norādīts, ka kases aparātu BSA-5 būs iespējams pieslēgt pēc Vārtejas izstrādes pabeigšanas. Turklāt, starp ATD un TTS netika noslēgts līgums par kases aparāta NEW8110 pieslēgšanu VBTS datu bāzei, kas bija obligāts nosacījums citiem komersantiem, kuri arī gribēja savas iekārtas pieslēgt VBTS datu bāzei. Tādējādi secināms, ka TTS kā VBTS datu bāzes uzturētāja izmantoja tās rīcībā esošo informāciju un savietoja savu kases aparātu NEW8110 ar VBTS datubāzi, vienlaicīgi kavējot citu līdzīgu jaunās paaudzes kases aparātu savietošanu, un tādējādi gūstot konkurences priekšrocību pret citiem kases aparātu piedāvātājiem.
- 135 Papildus KP secina arī, ka TTS veica kases aparāta NEW8110 savietošanu ar VBTS datu bāzi, par ko ATD tika informēts tikai pēc tās pabeigšanas. Pārējiem komersantiem, kas vēlējās savietot kases aparātu, TTS piedāvāja vienīgi savietošanu ar savām telemātikas iekārtām. Savukārt, komersantiem, kas vēlējās savietot telemātikas iekārtas vai kases aparātus ar GPS/GPRS moduli, TTS neizsniedza tehnisko informāciju savietošanas risinājuma izstrādei. Gluži pretēji, ņemot vērā IS norādīto, TTS pieprasīja tehnisko informāciju par šīm iekārtām, radot bažas, ka kā VBTS uzturētājs varētu sniegt atzinumu ATD, ka konkurentu iekārtas nav iespējams savietot ar VBTS datu bāzi. Šādā veidā TTS, darbojoties neatkarīgi no ATD, kļūstot par neaizvietojamu darījumu partneri ikvienam, kas gribēja savas iekārtas savietot ar VBTS datu bāzi, kā arī gūstot priekšrocības pār konkurentiem gan telemātikas iekārtu, gan kases aparātu ar GPS/GPRS moduli tirgos.

3.6. TTS rīcības ietekme ar VBTS datu bāzes uzturēšanu saistītajos tirgos

- 136 Papildus darbībai VBTS datu bāzes uzturēšanas pakalpojumu tirgū TTS darbojas arī divos saistītajos tirgos, proti, telemātikas iekārtu un kases aparātu ar GPS/GPRS moduli pārdošanas un apkalpošanas tirgū.

Telemātikas iekārtu tirgus

- 137 TTS pārvadātājiem piedāvā iegādāties un apkalpot ar VBTS datu bāzi savietotu telemātikas iekārtu G-trans830. Ar VBTS datu bāzi savietotas telemātikas iekārtas pārvadātājiem vēlējās piedāvāt arī IS.
- 138 Neizsniedzot informāciju par datu apmaiņu ar VBTS datu bāzi un neveicot citu telemātikas iekārtu savietošanu ar VBTS datu bāzi, TTS faktiski radīja situāciju, kurā vienīgā pārvadātāju izvēle, lai nodrošinātu darbību VBTS, bija ar VBTS datu bāzi savietotās TTS telemātikas iekārtas. Tādējādi TTS pilnībā izslēdza iespēju, ka pārvadātāji varētu izvēlēties citu komersantu (piemēram, IS) piedāvātās telemātikas iekārtas, kavējot konkurenci telemātikas iekārtu pārdošanas un apkalpošanas tirgū.

- 139 Cita starpā TTS apgrozījums no telemātikas iekārtu, kas savietotas ar VBTS datu bāzi, piegāde un apkalpošana veido lielāko daļu no TTS kopējā neto apgrozījuma, tam seko ienākumi no jaunā paaudzes kases aparāta NEW8110, kas savietots ar VBTS datu bāzi, un ienākumi no VBTS datu bāzes uzturēšanas. Saskaņā ar 11.11.2013. TTS iesniegto 11.11.2013. izziņu Nr.1111/1 KP, TTS ienākumi sadalās sekojoši (skatīt tabulu Nr.1)¹⁰⁹.

Tabula.Nr.1

TTS ienākumi 2010., 2011., 2012.gadā

Gads	Kopējais neto apgrozījums (LVL)	Ienākumi no VBTS datu bāzes uzturēšanas (%)	Ienākumi no telemātikas iekārtu, kas savietotas ar VBTS datu bāzi, uzturēšanas (%)	Ienākumi no kases aparāta NEW8110, kas savietots ar VBTS datu bāzi, uzturēšanas (%)	Citi ienākumi (%)
2010	77'866	10-20	40-50	30-40	1-10
2011	97'724	10-20	40-50	20-30	20-30
2012	142'212	10-20	20-30	30-40	30-40

- 140 Tabulā ietvertā informācija norāda, ka TTS kopējais neto apgrozījums no 2010. gada līdz 2012.gadam ir pieaudzis, kamēr ienākumi no VBTS datu bāzes uzturēšanas procentuāli ir samazinājušies. Arī ienākumi no telemātikas iekārtu, kas savietotas ar VBTS datu bāzes uzturēšanu, ir samazinājušies no 40-50% 2010.gadā uz 20-30% 2012.gadā. Ienākumi no kases aparāta NEW8110, kas savietots ar VBTS datu bāzi, piegādes un apkalpošanas laika posmā no 2010.gada līdz 2012.gadam ir svārstījušies 20-40% robežās, savukārt citi TTS ienākumi tajā pat laikā ir pieauguši no 1-10% 2010.gadā līdz 30-40% 2012.gadā.
- 141 KP secina, ka TTS ieņēmumi no telemātikas iekārtu, kas savietotas ar VBTS datu bāzi 2010. un 2011.gadā veidoja gandrīz pusi no TTS kopējā neto apgrozījuma. Tas norāda uz TTS komerciālu interesi izmantot savu dominējošo stāvokli VBTS datu bāzes uzturēšanas tirgū, lai, neizsniedzot tehnisko informāciju vai neveicot citu telemātikas iekārtu savietošanu ar VBTS datu bāzi, radītu sev monopola stāvokli ar VBTS datu bāzi savietotu telemātikas iekārtu tirgū. Iespēja izvēlēties vienīgi TTS piedāvātās un apkalpotās telemātikas iekārtas ierobežoja pārvadātāju iespējas izmantot citu TTS konkurentu piedāvātās telemātikas iekārtas, lai darbotos VBTS.
- 142 KP secina arī, ka, izmantojot dominējošo stāvokli VBTS datu bāzes uzturēšanas tirgū, TTS bez objektīvi attaisnojoša iemesla ir pilnībā izslēgusi savu konkurentu iespējas pārvadātājiem piedāvāt telemātikas iekārtas, kas savietotas ar VBTS datu bāzi. Tādējādi TTS ir stiprinājusi monopolstāvokli ar VBTS datu bāzi savietotu telemātikas iekārtu tirdzniecības un apkalpošanas tirgū.

¹⁰⁹ TTS 11.11.2013. izziņa Nr.1111/1, kas 11.11.2013. iesniegta KP

Kases aparātu ar GPS/GPRS moduli tirgus

- 143 TTS pārvadātājiem piedāvā iegādāties ar VBTS datu bāzi savietotu kases aparātu NEW8110, kas ar GPS/GPRS moduļa starpniecību (bez atsevišķas telemātikas iekārtas starpniecības), nodrošina datu pārraidi no/uz VBTS datu bāzi. Ar VBTS datu bāzi savietotu kases aparātu BSA-5 ar GPS/GPRS moduli pārvadātājiem vēlas piedāvāt arī NS.
- 144 Lai arī sākotnēji kases aparāta NEW8110 piegāde un apkalpošana nenodrošināja lielāko daļu no TTS neto ieņēmumiem,¹¹⁰ potenciāli kases aparātu ar GPS/GPRS moduli attīstība radītu situāciju, kurā telemātikas iekārtas vairs nebūtu nepieciešams izmantot datu plūsmas nodrošināšanai no/uz VBTS datu bāzi. To apliecina arī Lēmuma 139.rindkopā iekļautās Tabulas dati, proti, ienākumi 2012.gadā no telemātikas iekārtu, kas savietotas ar VBTS datu bāzi, salīdzinot ar 2010.gadu samazinājušies aptuveni uz pusi (no 40-50% uz 20-30%).
- 145 Savukārt, ienākumi no kases aparātu ar GPS/GPRS moduli pārdošanas potenciāli pieaugtu, it īpaši ja TTS būtu pirmais, kurš šādu jaunu produktu piedāvātu tirgū. To apliecina fakts, ka TTS neizsniedza NS tehnisko informāciju, lai kases aparātu BSA-5 būtu iespējams savietot ar VBTS datu bāzi. Atbilstoši Lietā esošajai informācijai¹¹¹ apgrozījums no kases aparāta NEW8110, kas savietots ar VBTS datu bāzi, 2012.gadā bija gandrīz divas reizes lielāks kā 2010.gadā. Tātad, TTS ienākumi no kases aparātu NEW8110 ar GPS/GPRS moduli apkalpošanas un pārdošanas no 2010.gada līdz 2012.gadam faktiski ir gandrīz divas reizes pieauguši.
- 146 ATD norādījis uz 50 pārvadātājiem, kas savus pakalpojumus sniedz reģionālajos vietējas un reģionālajos starppilsētu nozīmes maršruta tīklos, līdz ar to, šiem pārvadātājiem ir pienākums darboties VBTS. Tomēr, 36 no šiem pārvadātājiem nav lūguši pieslēgt savas izmantotās iekārtas (piemēram, saimnieciskajā darbībā izmantotos kases aparātus) VBTS datu bāzei.¹¹²
- 147 Saskaņā ar Lietas izpētes ietvaros iegūto informāciju, VBTS sistēmā pagaidām darbojas un VBTS datu bāzei kopā pieslēgti 14 pārvadātāji. Septiņi no tiem izmanto kases aparātu NEW8110¹¹³, bet pārējie septiņi izmanto kases aparātu BSA-4 un telemātikas iekārtu G-trans830 datu plūsmas nodrošināšanai no/uz VBTS datu bāzi. Tomēr, saskaņā ar TTS iesniegto informāciju, daļa no pārvadātājiem¹¹⁴, kas izmanto G-trans-830, ir pārtraukuši sadarbības līgumu ar TTS, un no šīm ierīcēm informācija uz VBTS datu bāzi pašlaik vairs netiek sūtīta¹¹⁵, lai arī pirms tam tas bija iespējams.
- 148 KP vērsās pie septiņiem pārvadātājiem, kas izmanto kases aparātu NEW8110. Līgumi gan par kases aparāta BSA-4 savienojumā ar telemātikas iekārtu G-trans830, gan kases aparāta

¹¹⁰ TTS pārstāvja izteiktās piezīmes pie 28.03.2012. sarunu protokola KP

¹¹¹ Skatīt pielikumu pie TTS 'Apliecinājuma par lietas dalībnieka iepazīstināšanu ar lietā esošajiem pierādījumiem', kas KP saņemts 11.11.2013.

¹¹² ATD 16.08.2013. vēstule Nr.1-06.6/1802 KP

¹¹³ SIA „TU Vidlatauto”, A/S Rīgas Taksometru parks, SIA „Tukuma auto”, SIA „Dobeles autobusu parks”, SIA „Sabiedriskais autobuss”, A/S „Liepājas autobusu parks”, SIA „Ekspress-Ādaži”.

¹¹⁴ SIA „Jēkabpils autobusu parks”, A/S „NORDEKA”, Pašvaldības SIA „Ventspils reiss”, A/S „CATA”, SIA „Jelgavas autobusu parks”.

¹¹⁵ TTS 14.07.2013. vēstulē Nr.140613/A-1 KP

NEW8110 izmantošanu ir noslēgti ar SIA „Tukuma auto”¹¹⁶ un SIA „EKSPRESS ĀDAŽI”¹¹⁷ un sākotnēji arī SIA „Liepājas autobusu parks”, bet no 2013.gada janvāra SIA „Liepājas autobusu parks” izmanto tikai kases aparātu NEW8110.¹¹⁸

- 149 Kases aparātu BSA-4 savienojumā ar telemātikas iekārtu G-trans830 sākotnēji izmantoja arī SIA „Dobeles autobusu parks”, A/S „Rīgas Taksometru parks”, SIA „Sabiedriskais autobuss”, bet vēlāk sadarbība ar NS tikusi pārtraukta un noslēgts līgums ar TTS par kases aparātu NEW8110 iegādi un apkalpošanu. Kā iemesli sadarbības pārtraukšanai ar NS norādīti:
- a) NEW8110 bija jaunā modeļa kases aparāti ar GPS/GPRS moduli, kas atviegloja autobusu vadītāju darbu¹¹⁹;
 - b) NEW8110 bija modernāki kases aparāti, bet kases aparāti BSA-4 bija tehniski novecojuši un neatbilstoši pārvadātāja vajadzībām¹²⁰;
 - c) kases aparāti BSA-4 bija novecojuši un nespēja nodrošināt kvalitatīvu pakalpojumu, tas ir, netika piedāvāti jaunās paaudzes kases aparāti ar GPS/GPRS moduli, kāds ir NEW8110¹²¹.
- 150 Savukārt, SIA „VIDLATAUTO” sākotnēji izmantojis SIA „ERGS” piedāvātos kases aparātus, kurus bija grūtības savietot ar TTS apkalpotajām telemātikas iekārtām G-trans830 (skatīt 117.rindkopu). Kā noskaidrots iepriekš, tad SIA „ERGS” kases aparāti nevarēja nodrošināt darbību VBTS, kā rezultātā par vispiemērotāko alternatīvu SIA „VIDLATAUTO” izvēlējās TTS apkalpoto jaunās paaudzes kases aparātu ar GPS/GPRS moduli - NEW8110.¹²²
- 151 Saskaņā ar Lietā iegūto informāciju, līgumi ar NS par kases aparāta BSA-5 izmantošanu noslēgti ar 13 pārvadātājiem, kuriem ir pienākums darboties VBTS.¹²³ Kases aparāts BSA-5 nebija savietots ar VBTS datu bāzi, līdz ar to, NS nodrošināja datu plūsmu no pārvadātāju iekārtām uz savu serveri līdz Vārtejas izstrādei, kad būtu iespējams izstrādāt tehnisko risinājumu, lai nosūtītu datus no NS servera tālāk uz VBTS datu bāzi.
- 152 Līdz ar to, KP secina, ka no TTS apkalpotā kases aparāta NEW8110 līdz Vārtejas izstrādei pastāvēja divi dažādi informācijas nosūtīšanas veidi uz VBTS datu bāzi, gan izmantojot telemātikas iekārtu, gan bez tās. Tajā pat laikā NS apkalpotajam kases aparātam BSA-5 informāciju nosūtīt uz VBTS datu bāzi līdz Vārtejas izstrādes pabeigšanai vispār nebija iespējams. Pārvadātāju izvēli pārtraukt sadarbību ar NS un izvēlēties TTS piedāvāto kases aparātu NEW8110 būtiski ietekmējis apstāklis, ka tas ir jaunās paaudzes kases aparāts ar GPS/GPRS moduli. Tajā pat laikā kases aparāts BSA-4 bija tehniski novecojis un nespēja piedāvāt kvalitatīvu pakalpojumu, kas atbilstu pārvadātāju vajadzībām.

¹¹⁶ 30.08.2013. SIA „Tukuma auto” vēstule Nr.84 KP

¹¹⁷ 20.08.2013. NS vēstule KP un 30.08.2013. SIA „EKSPRESS ĀDAŽI” vēstule KP

¹¹⁸ 30.08.2013. A/S „Liepājas autobusu parks” vēstule Nr.I/344 KP

¹¹⁹ SIA „Dobeles autobusu parks” 03.09.2013. vēstule KP

¹²⁰ 02.09.2013. A/S „Rīgas Taksometru parks” vēstule Nr.06/74 KP

¹²¹ 30.08.2013. SIA „Sabiedriskais autobuss” vēstule Nr.1-1/083001 KP

¹²² 28.08.2013. SIA „VIDLATAUTO” vēstule Nr.1-1/082801 KP

¹²³ SIA „Ogres autobuss”, SIA „VTU Valmiera”, A/S „Rēzeknes autobusu parks”, SIA „Galss Buss”, SIA „Madonas Ceļu būves SIA”, A/S „NORDEKA”, Pašvaldības SIA „Ventpils reiss”, A/S „CATA”, SIA „Balvu autotransports”, A/S „Talsu Autotransports”, SIA „Jelgavas autobusu parks”, SIA „Gulbenes autobuss” un SIA „AIPS”. (NS 20.08.2013. vēstule KP)

- 153 KP konstatē, ka NS, piedāvājot jaunās paaudzes kases aparātu BSA-5, līdz Vārtejas izstrādei palielinātu pārvadātāju izvēles iespējas, jo ar VBTS datu bāzi savietotus jaunās paaudze kases aparātus ar GPS/GPRS moduli (NEW8110) piedāvāja tikai TTS. Turklāt, līdz 07.08.2012., kad tika parakstīts ar Vārtejas izstrādi saistīto darbu pieņemšanas-nodošanas akts,¹²⁴ kases aparātu NEW8110 sākuši izmantot seši no kopumā septiņiem pārvadātājiem, no kuriem, savukārt, trīs iepriekš bija NS klienti.

Barjeras, lai uzsāktu darbību ar VBTS datu bāzes uzturēšanu saistītajos tirgos

- 154 Tirgus vara uzņēmumam, kas atrodas dominējošā stāvoklī, lielā mērā ir atkarīga no tirgū pastāvošajām barjerām jaunu tirgus dalībnieku ienākšanai jeb apstākļiem, kas kavē potenciālu konkurenci. Barjeras jaunu tirgus dalībnieku ienākšanai tirgū ir iespējams sīkāk iedalīt likumdošanas, ekonomiskajās un stratēģiskajās barjerās.¹²⁵
- 155 Stratēģiskās barjeras pārsvarā rada tirgus dalībnieki, kas jau darbojas konkrētajā tirgū, lai aizkavētu jaunu tirgus dalībnieku ienākšanu. Stratēģiskās barjeras ir vērstas uz to, lai aizkavētu potenciālu konkurentu uzsākt darbību tirgū. Stratēģisko barjeru piemērs ir nepamatots atteikums sniegt precī vai pakalpojumu jaunam dalībniekam, kas vēlas uzsākt darbību kādā tirgū.¹²⁶
- 156 Ņemot vērā iepriekšminēto KP secina, ka TTS izmantoja dominējošo stāvokli VBTS datu bāzes uzturēšanas tirgū, lai stiprinātu savas pozīcijas un gūtu ekonomisku labumu gan telemātikas iekārtu, gan kases aparātu (kas savietoti ar VBTS datu bāzi) tirdzniecības un apkalpošanas tirgos, radot NS, IS un citiem komersantiem stratēģiskas barjeras ienākšanai šajos tirgos.

3.7.Konkurences likuma 13.panta pirmās daļas pārkāpums

- 157 Izvērtējot visu iepriekšminēto kopsakarā KP secina, ka KL 13.panta pirmās daļas 1.punkta pārkāpums TTS darbībās izpaudās kā tehniskās informācijas nesniegšana VBTS lietotājiem un citām ieinteresētajām personām (piemēram, kases aparātu apkalpojošajam dienestam-NS; telemātikas iekārtu apkalpojošajam dienestam-IS), kas nepieciešama iekārtu savietošanai ar VBTS datu bāzi, pēc to lūguma. TTS arī nenorādīja ATD, ka TTS var izsniegt tehnisko informāciju, lai NS un citi komersanti savām iekārtām varētu izstrādāt savietošanas ar VBTS datu bāzi moduli. Kā vienīgais iespējamais kases aparāta savietojamības ar VBTS datu bāzi risinājums tika piedāvāts ar TTS telemātikas iekārtas starpniecību, nenoskaidrojot vai attiecīgajam kases aparāta modelim savienojums ar telemātikas iekārtu vispār nepieciešams. Savukārt, tehniskā informācija, lai būtu iespējams savietot telemātikas iekārtas ar VBTS datu bāzi, vispār netika sniegta.
- 158 Lai nodrošinātu jebkādu kases aparāta BSA-5 savietojumu ar VBTS datu bāzi NS piekrita slēgt līgumu ar TTS par savietošanas moduļa izstrādi, ar TTS apkalpotajām telemātikas iekārtām. Novilcinot līguma noslēgšanu ar NS par diviem mēnešiem, TTS atteica NS arī

¹²⁴ ATD 16.08.2013. vēstule Nr.1-06.6/1802 KP

¹²⁵ O.Arowolo „Application of the Concept of Barriers of Entry Under Article 82 of the EC Treaty: Is there a Case for Review?” European Competition Law Review, 2005, 5(26), 247-257 lpp

¹²⁶ Turpat.

savietošanas modeļa izstrādi kases aparātam BSA-5 ar TTS telemātikas iekārtām. TTS šādu lēmumu bija pieņēmis, par to neinformējot NS. TTS savietošanas moduļa izstrādes pārtraukšanu kases aparātam BSA-5 ar TTS apkalpotajām telemātikas iekārtām pamato ar mutiski saņemtu informāciju no ATD par vienota datu apmaiņas standarta jeb Vārtejas izveidi VBTS datu bāzei.

- 159 Vārtejas izstrādes uzsākšana vērtējams kā objektīvs iemesls TTS neveikt paralēla savietošanas risinājuma izstrādi tikai NS kases aparātam BSA-5, tomēr TTS rīcība nav bijusi atbilstoša dominējošam uzņēmumam pieļaujamai rīcībai, proti, novilcinot līguma noslēgšanu un neinformējot NS par līguma izstrādes pārtraukšanas iemesliem. Neatkarīgi no iepriekšminētā, nav pamatota TTS rīcība neizsniedzot tehnisko informāciju, lai NS būtu iespējams patstāvīgi pieņemt lēmumu par kases aparāta BSA-5 savietošanu ar VBTS datu bāzi pirms Vārtejas izstrādes. Turklāt, TTS pirms tika pabeigta Vārtejas izstrāde jau bija izstrādājis tehnisko risinājumu savu piedāvāto un apkalpoto jaunās paaudzes kases aparātu NEW8110 ar iebūvēto GPS/GPRS moduli darbībai VBTS sistēmā.
- 160 Neizsniedzot informāciju par datu nosūtīšanu no/uz VBTS datu bāzi, TTS radīja situāciju, kurā tikai TTS telemātikas iekārtas bija izmantojamas savienojumam ar VBTS datu bāzi. Tādējādi TTS pilnībā izslēdza iespēju, ka pārvadātāji varētu izvēlēties citu telemātikas iekārtu piegādātāju iekārtas, kavējot konkurenci telemātikas iekārtu pārdošanas un apkalpošanas tirgū, un nodrošinot sev monopolstāvokli šajā ar VBTS datu bāzi saistītajā tirgū.
- 161 TTS bija komerciāla interese nesniegt tehnisko informāciju datu nosūtīšanai no/uz VBTS datu bāzi vai neveikt konkurentu iekārtu savietošanu ar VBTS datu bāzi. TTS ienākumi no telemātikas iekārtu, kas savietotas ar VBTS datu bāzi, pārdošanas un apkalpošanas samazinātos, bet potenciāli varētu izzust pilnībā. Savukārt, ienākumi no kases aparātu ar GPS/GPRS moduli pārdošanas pieaugtu, it īpaši ja TTS būtu pirmais, kurš šādu jaunu produktu piedāvātu tirgū. To apliecina fakts, ka TTS neizsniedza NS tehnisko informāciju, lai kases aparātu BSA-5 būtu iespējams savietot ar VBTS datu bāzi.
- 162 Līdz ar to TTS izmantoja dominējošo stāvokli VBTS datu bāzes uzturēšanas tirgū, lai iegūtu priekšrocības un stiprinātu savas pozīcijas gan telemātikas iekārtu, gan kases aparātu tirdzniecības un apkalpošanas, gan arī ar iekārtu savietošanu saistīto IT pakalpojumu tirgos. TTS radīja NS un citiem komersantiem stratēģiskas barjeras ienākšanai šajos tirgos.
- 163 KL 13.panta pirmās daļas 2.punkta pārkāpuma pazīmes TTS darbībās izpaudās kā tehniskās attīstības kavēšana, jo TTS radīja šķēršļus jaunās paaudzes kases aparātu ieviešanu tirgū.
- 164 No TTS apkalpotā kases aparāta NEW8110 līdz Vārtejas izstrādei pastāvēja divi dažādi informācijas nosūtīšanas veidi uz VBTS datu bāzi, gan izmantojot atsevišķu telemātikas iekārtu, gan bez tās. Tajā pat laikā NS apkalpotajam kases aparātam BSA-5 informāciju nosūtīt uz VBTS datu bāzi līdz Vārtejas izstrādes pabeigšanai vispār nebija iespējams.
- 165 Pārvadātāju, kam uzlikts pienākums darboties VBTS, izvēli pārtraukt sadarbību ar NS un slēgt līgumu ar TTS par kases aparāta modeļa NEW8110 izmantošanu būtiski ietekmējis apstākļi, ka tas ir jaunās paaudzes kases aparāts ar GPS/GPRS moduli. Tajā pat laikā

kases aparāts BSA-4 bija tehniski novecojis un nespēja piedāvāt kvalitatīvu pakalpojumu, kas atbilstu pārvadātāju vajadzībām. NS, piedāvājot jaunās paaudzes kases aparātu BSA-5, līdz Vārtejas izstrādei būtu palielinājusi pārvadātāju izvēles iespējas, jo ar VBTS datu bāzi savietotus jaunās paaudze kases aparātus ar GPS/GPRS moduli (NEW8110) piedāvāja tikai TTS. Turklāt, līdz 07.08.2012., kad tika parakstīts ar Vārtejas izstrādi saistīto darbu pieņemšanas-nodošanas akts, kases aparātu NEW8110 sākuši izmantot seši no kopumā septiņiem pārvadātājiem, no kuriem, savukārt, trīs iepriekš bija NS klienti.

- 166 Ņemot vērā iepriekš minēto, TTS darbībā ir konstatējamas KL 13.panta pirmās daļas pārkāpuma pazīmes, kas (i) atbilstoši KL 13.panta pirmās daļas 1.punktam izpaudās kā TTS atteikums sniegt tehnisko informāciju par datu nosūtīšanu no/uz VBTS datu bāzi, un (ii) atbilstoši KL 13.panta pirmās daļas 2.punktam izpaudās kā tehniskās attīstības kavēšana, liedzot jaunās paaudzes kases aparātu ieviešanu tirgū.
- 167 Lēmuma 17.rindkopā konstatēts, ka VBTS tika radīta kā instruments sabiedriskā transporta pakalpojumu pasūtītājiem maršruta tīkla plānošanai, pārvadātāju kontrolei, kā arī pārvadātāju zaudējumu kompensācijas aprēķiniem. Iepriekš minētā mērķa sasniegšanai ATD pienākums VBTS ietvaros ir izstrādāt un uzturēt VBTS datu bāzi. Kā VBTS datu bāzes uzturētājs tika piesaistīts TTS. Tomēr, TTS paralēli darbojas arī ar VBTS datu bāzes uzturēšanu saistītajos telemātikas un kases aparātu ar GPS/GPRS moduli tirgos. Monopolizējot telemātikas iekārtu tirgu, kā arī radot stratēģiskās barjeras ienākšanai tirgū citiem telemātikas iekārtu un kases aparātu ar GPS/GPRS moduli izplatītājiem un apkalpotājiem, TTS izslēdza un ierobežoja konkurenci ar VBTS datu bāzes uzturēšanu saistītajos tirgos un līdz ar to konkurences spiedienu uz iekārtu un to apkalpošanas cenu, ko maksāja pārvadātāji.
- 168 Kā konstatēts Lēmuma 32. un 33.rindkopā, tad pašlaik VBTS sistēma pilnībā netiek izmantota un kā viens no iemesliem ir minēts tieši tehniskās problēmas VBTS ietvaros. Tā kā VBTS nav pilnībā ieviesta, tad arī ar VBTS ieviešanu saistītie mērķi nav sasniegti. Tajā pat laikā gan ATD (izveidojot un uzturot VBTS datu bāzi), gan pārvadātājiem reģionālajos vietējās un starppilsētu nozīmes maršrutos (iegādājoties telemātikas iekārtas un pērkot to apkalpošanas pakalpojumu) konkurences ierobežojumu dēļ radās papildus izmaksas. Savukārt, zaudējumi, kas pārvadātājiem rodas saistībā ar sabiedriskā transporta pakalpojumu sniegšanu, tiek kompensēti no valsts budžeta finanšu līdzekļiem.¹²⁷
- 169 Attiecībā uz pārkāpuma periodu, KP konstatē, ka ATD informēja IS 07.08.2009. saistībā ar savietošanas pakalpojumiem vērsties pie TTS¹²⁸ un tajā pašā datumā arī nosūtīja TTS informāciju par IS vēlmi savietot telemātikas iekārtas ar lūgumu izvērtēt to savietojamību un sniegt ATD par to atzinumu.¹²⁹ Savukārt, pēc šīs vēstules saņemšanas IS vērsās pie ATD norādot, ka TTS atteikusies sniegt tehnisko informāciju (datu pārraides protokolu).¹³⁰ Šajā laikā ATD informēja TTS, jo TTS bija piesaistīta pie VBTS datu bāzes izstrādes darbiem.

¹²⁷ Ministru kabineta 15.05.2012. noteikumi Nr.341 „Kārtība, kādā nosaka un kompensē ar sabiedriskā transporta pakalpojumu sniegšanu saistītos zaudējumus un izdevumus un nosaka sabiedriskā transporta pakalpojuma tarifu” (1.6. punkts)

¹²⁸ ATD 07.08.2009 vēstule Nr.1-06.3/1811 IS

¹²⁹ ATD 07.08.2009 vēstule Nr.1-06.3/1812 TTS

¹³⁰ IS vēstule uz ATD 07.08.2009. vēstuli Nr.1-06.3/1811

- 170 IS Vēstules tekstā norādīts, ka tiek sniegta atbilde uz 07.08.2009. ATD vēstuli Nr.1-06.3/1811., bet šīs IS Vēstules rekvizītu daļā norādīts, ka vēstule sagatavota 02.08.2009. KP secina, ka IS kļūdaini norādījusi IS Vēstules sagatavošanas datumu (02.08.2009.), jo tālāk tekstā ir norādīta atsauce uz 07.08.2009. ATD vēstuli Nr.1-06.3/1811. Precīzu IS Vēstules nosūtīšanas datumu nav iespējams noteikt, bet tas nav ātrāks par 07.08.2009.
- 171 Iepriekš minētā sarakste notikusi vēl pirms 09.09.2009., kad starp ATD un TTS tika noslēgts pirmais līgums¹³¹ par VBTS uzturēšanu un TTS ieguva ekskluzīvas tiesības nodrošināt VBTS datu bāzes uzturēšanu. Tomēr, arī pēc 09.09.2009. TTS nenodrošināja IS iespēju savietot savas iekārtas ar VBTS datu bāzi, lai nodrošinātu datu plūsmu no/uz VBTS datu bāzi.
- 172 Tātad, arī pēc tam, kad TTS kļuva par VBTS datu bāzes uzturētāju, tehniskā informācija, lai savietotu IS apkalpotās telemātikas iekārtas ar VBTS datu bāzi, IS netika sniegta. Neatkarīgi no iepriekšminētā pēc kļūšanas par VBTS datu bāzes uzturētāju TTS uzsāka savu telemātikas iekārtu izplatīšanu pārvadātājiem, kuriem nebija iespēja izvēlēties citu tirgus dalībnieku telemātikas iekārtas tā iemesla dēļ, ka nebija iespējams tās savietot ar VBTS datu bāzi TTS darbību rezultātā. Tādējādi ietekmi uz konkurenci TTS radīja no brīža, kad uzsāka VBTS datu bāzes uzturēšanu, rezervējot vienīgi sev telemātikas iekārtu izplatīšanu un apkalpošanas pakalpojuma sniegšanu pārvadātājiem. Ņemot vērā iepriekšminēto, KP konstatē, ka TTS pārkāpumu uzsāka no 09.09.2009., kad kļuva par VBTS uzturētāju.
- 173 Saistībā ar pārkāpuma beigu periodu, KP norāda, ka Vārtejas jeb vienota standarta izstrāde nodrošina transportlīdzekļos uzstādīto pārvadātāju iekārtu (kases aparāti, telemātikas iekārtas) datu apmaiņu ar VBTS datu bāzi pēc vienotiem principiem.¹³² Vārtejas izstrādes darbi tika pabeigti un pieņemšanas-nodošanas akts starp TTS un ATD tika parakstīts 07.08.2012.
- 174 Gan ATD, gan TTS norāda uz pašreizēju Vārtejas darbību. To apliecina arī JS norādītais, par programmatūras izstrādi, kas nodrošina datu nosūtīšanu no JS servera uz VBTS datu bāzi. KP rīcībā nav pamatotu pierādījumu par ļaunprātīgām darbībām, kas kavētu citus tirgus dalībniekus izmantot Vārteju un darboties saistītajos tirgos pēc Vārtejas izstrādes darbu pabeigšanas. Līdz ar to, KP konstatē, ka pārkāpums ildzis vismaz līdz 07.08.2012., kad tikuši pabeigti Vārtejas izstrādes darbi un starp TTS un ATD tika parakstīts pieņemšanas-nodošanas akts.
- 175 Ņemot vērā minēto, KP secina, ka TTS pārkāpums ilgst no 09.09.2009., kad TTS kļuva par VBTS datu bāzes uzturētāju, līdz Vārtejas izstrādes darbu pabeigšanai un pieņemšanas-nodošanas akta starp TTS un ATD parakstīšanai 07.08.2012.

¹³¹ATD un TTS 09.09.2009. līgums 'Par VBTS uzturēšanu' (Iepirkumu identifikācija Nr. AD Nr.2009/11)

¹³² ATD gada pārskats par 2011.gadu.

Pieejams: <http://www.atd.lv/lat/direkcija/info/?doc=1321&underline=2011+gada+p%E2rskats>

VI. ATBILDĪBA

- 176 Saskaņā ar KL 14.panta pirmo daļu “*Ja Konkurences padome konstatē tirgus dalībnieku darbībās šā likuma 13.panta pārkāpumu, tā pieņem lēmumu par pārkāpuma konstatēšanu, tiesiskā pienākuma uzlikšanu un naudas soda piemērošanu*”.
- 177 Saskaņā ar taisnīguma principu par katru izdarīto pārkāpumu pārkāpējam jāpiemēro samērīgs sods. Turklāt naudas sods jānosaka pietiekami preventīvā līmenī, lai gan sodītu pārkāpumu izdarījušo personu, gan atturētu to un citus tirgus dalībniekus no KL pārkāpumu izdarīšanas. Eiropas Savienības Tiesa, tostarp, ir norādījusi, ka rīcības brīvība naudas sodu noteikšanā ir vērsta uz to, lai mudinātu uzņēmumu rīkoties, ievērojot konkurences tiesību normas.
- 178 Saskaņā ar KL 14.panta otrās daļas 1.punktu KP ir tiesīga piemērot tirgus dalībniekiem naudas sodu par šā likuma 13.panta pirmajā daļā minēto pārkāpumu – līdz 5 procentiem no pēdējā finanšu gada neto apgrozījuma katram, bet ne mazāk kā 250 latu katram. Lai noteiktu naudas soda apmēru, KP izvērtēja pārkāpumu atbilstoši Ministru kabineta 29.09.2008. noteikumiem Nr.796 „Kārtība, kādā nosakāms naudas sods par Konkurences likuma 11.panta pirmajā daļā un 13.pantā paredzētajiem pārkāpumiem” („MK noteikumi Nr.796”) kopsakarā ar Administratīvā procesa likuma 66.panta pirmajā daļā noteiktajiem lēmuma satura noteikšanas pamatprincipiem.
- 179 MK noteikumu Nr.796 3.punkts nosaka, ka naudas sodu aprēķina procentos no tirgus dalībnieka pēdējā noslēgtā finanšu gada neto apgrozījuma pirms pārkāpuma konstatēšanas dienas. Tādējādi TTS naudas sods aprēķināms no TTS 2012.gada neto apgrozījuma, kas veido 142'212 LVL.
- 180 Saskaņā ar MK noteikumu Nr.796 13.punktu, nosakot naudas soda apmēru, ņem vērā pārkāpuma smagumu un ilgumu. Saskaņā ar MK noteikumu Nr.796 14.punktu, nosakot *pārkāpuma smaguma pakāpi*, ņem vērā:
- a) *pārkāpuma veidu*. Saskaņā ar MK noteikumu Nr.796 15.punktu pēc pārkāpuma veida dominējošā stāvokļa ļaunprātīgu izmantošana ir klasificējama kā smags pārkāpums. Ja ir izdarīts smags pārkāpums, atbilstoši MK noteikumu Nr.796 18.3.apakšpunktam naudas sods nosakāms no 0,5 līdz 1,5 procentiem no pēdējā finanšu gada neto apgrozījuma;
 - b) *pārkāpuma radītās vai iespējamās sekas*. TTS ir vienīgais uzņēmums, kas nodrošina VBTS datu bāzes uzturēšanu. Izmantojot savu dominējošo stāvokli VBTS datu bāzes uzturēšanas tirgū, TTS ierobežo konkurenci arī ar VBTS datu bāzes uzturēšanu saistītajos tirgos. TTS ir izveidojusi monopolu ar VBTS datu bāzi savietotu telemātikas iekārtu tirgū (Lēmuma 142.rindkopa) un bez objektīva iemesla ierobežojusi konkurenci arī ar VBTS datu bāzi savietotu kases aparātu ar GPS/GPRS moduli tirgū (Lēmuma 152. un 153.rindkopa);
 - c) *tirgus dalībnieka lomu pārkāpumā*. Saskaņā ar MK noteikumu Nr.796 16.punktu, izvērtējot pārkāpumā iesaistītā tirgus dalībnieka lomu, ņem vērā, vai pastāv vismaz viens no šādiem nosacījumiem – tirgus dalībnieks bijis pārkāpuma iniciators un/ vai pārkāpumā tirgus dalībniekam bijusi aktīva vai pasīva loma. KP secina, ka TTS bijusi pārkāpuma iniciators un tai bijusi aktīva loma pārkāpuma izdarīšanā, jo TTS

patstāvīgi bez ATD ziņas pieņēma ar VBTS datu bāzes uzturēšanu saistītus lēmumus, tajā skaitā, par iekārtu savietošanu ar VBTS datu bāzi, tehniskās informācijas izsniegšanu vai neizsniegšanu un izmantošanu savām komerciālajām vajadzībām.

- 181 Ņemot vērā minētos apsvērumus un ievērojot izvērtēto pārkāpuma smaguma veidu, sekas, TTS lomu pārkāpumā, naudas sods TTS nosakāms 1,3% apmērā no tās 2012.gada neto apgrozījuma.
- 182 Naudas sods, ņemot vērā *pārkāpuma ilgumu*, nosakāms saskaņā ar MK noteikumu Nr.796 19.2.apakšpunktu. Ja pārkāpums ilgst vairāk par gadu, bet nepārsniedz piecus gadus, naudas sods nosakāms līdz 0,5 procentiem no pēdējā finanšu gada neto apgrozījuma.
- 183 Ņemot vērā iepriekš minēto, TTS izdarītais pārkāpums ilgst no 09.09.2009., kad TTS kļuva par VBTS datu bāzes uzturētāju, līdz 07.08.2012., kad tika parakstīts pieņemšanas-nodošanas akta starp TTS un ATD par darbu, kas saistīti ar Vārtejas izstrādi, pabeigšanu (Lēmuma 167.–175.rindkopas). Līdz ar to KP secina, ka Lietā konstatētais pārkāpums ilgst vairāk kā gadu, bet nepārsniedz piecus gadus. Ievērojot pārkāpuma ilgumu, KP naudas sodu TTS nosaka 0,3% apmērā no tās 2012.gada neto apgrozījuma.
- 184 Atbilstoši MK noteikumu Nr.796 17.punktam kopējo naudas soda apmēru par vienu pārkāpumu aprēķina, summējot saskaņā ar šo noteikumu 18. un 19.punktu noteiktos naudas sodus. Tādējādi, kopējais naudas sodas sods, kas noteikts atbilstoši MK noteikumu Nr.796 18. un 19.punktam, nosakāms 1,6% apmērā no TTS neto apgrozījuma un sastāda 2'275,39 LVL.
- 185 KP konstatē, ka Lietā nepastāv MK noteikumu Nr.796 21.1.apakšpunktā minētie atbildību pastiprinošie apstākļi, tādēļ, kopējais naudas soda apmērs nav palielināms.
- 186 Saskaņā ar MK noteikumu Nr.796 23.1.apakšpunktu kopējo naudas soda apmēru var samazināt, ja pastāv atbildību mīkstinoši apstākļi, piemēram:
- a) pārkāpums pārtraukts, tiklīdz tirgus dalībnieks saņēmis no KP informāciju par iespējamo KL 13.pantā minēto pārkāpumu (23.1.1.);
 - b) tirgus dalībnieks brīvprātīgi novērsis pārkāpuma sekas, pirms KP pieņēmusi lēmumu par pārkāpuma konstatēšanu (23.1.2.);
 - c) tirgus dalībnieks pēc savas iniciatīvas sniedzis pilnīgu un patiesu informāciju vai pierādījumus, kuriem bijusi būtiska nozīme KL 13.pantā minēto pārkāpumu konstatēšanā (23.1.3.);
 - d) tirgus dalībnieks atlīdzinājis zaudējumus, kas radušies no izdarītā pārkāpuma (23.1.5.).
- 187 Ņemot vērā minēto, KP konstatē, ka Lietā nepastāv MK noteikumu Nr.796 23.1.apakšpunktā minētie atbildību mīkstinošie apstākļi, tādējādi kopējais naudas soda apmērs nav samazināms.
- 188 Atbilstoši MK noteikumu Nr.796 23.2.apakšpunktam kopējo naudas soda apmēru iespējams samazināt, ja tirgus dalībnieka pēdējā noslēgtā finanšu gada neto apgrozījums tirgū, kurā noticis pārkāpums, ir mazāks par 10% no šā tirgus dalībnieka pēdējā noslēgtā finanšu gada neto apgrozījuma. TTS, atrodoties dominējošā stāvoklī VBTS datu bāzes

uzturēšanas tirgū, ietekmējis konkurenci ar VBTS datu bāzi saistītajos tirgos, kuri veido 54% no TTS kopējā neto apgrozījuma 2012.gadā. Līdz ar to KP konstatē, ka 2012.gada neto apgrozījums tirgū, kurā noticis pārkāpums pārsniedz 10% no TTS 2012.gada neto apgrozījuma.

- 189 Ņemot vērā iepriekš minēto, kā arī secinot, ka piemērojamais naudas sods uzskatāms par samērīgu, un ka mazāks naudas sods nesasniegtu naudas soda preventīvo mērķi, KP galīgo naudas sodu nosaka 2'275,39 LVL apmērā.

Pamatojoties uz Konkurences likuma 8.panta pirmās daļas 3.punktu, 13.panta pirmo daļu, 14.panta pirmo daļu un otrās daļas 1.punktu, Administratīvā procesa likuma 13.pantu un 66.panta pirmo daļu, Ministru kabineta 29.09.2008. noteikumu Nr.796 „Kārtība, kādā nosakāms naudas sods par Konkurences likuma 11.panta pirmajā daļā un 13.pantā paredzētajiem pārkāpumiem” 3., 13., 14., 15., 16., 17.punktu, 18.3, 19.2.apakšpunktu, 21. un 23. punktu, Konkurences padome

nolēma:

1. Konstatēt Konkurences likuma 13.panta pirmās daļas 1.punktā un 2.punktā noteiktā aizlieguma pārkāpumu SIA „Transporta telemātikas sistēmas” darbībās.
2. Uzlikt SIA „Transporta telemātikas sistēmas” naudas sodu 2'275,39 LVL (divi tūkstoši divi simti septiņdesmit pieci lati un trīsdesmit deviņi santīmi) apmērā. Uzlikt par pienākumu naudas sodu 45 (četrdesmit piecu) dienu laikā no lēmuma spēkā stāšanās dienas ieskaitīt valsts budžetā (Valsts kasē reģ.Nr.90000050138, konta Nr.LV78TREL1060001019900, kods: TREL22), norādot šī lēmuma datumu un numuru, un 10 dienu laikā pēc naudas soda samaksas paziņot par to Konkurences padomei.

Saskaņā ar Konkurences likuma 8.panta otro daļu un Konkurences padomes lēmumu var pārsūdzēt Administratīvajā apgabaltiesā viena mēneša laikā no lēmuma spēkā stāšanās dienas.

Priekšsēdētāja

S.Ābrama